

ZASAVSKI VESTNIK

LETO V. — ST. 29.

OLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZASAVJA

TRBOVLJE, 22. JULIJA 1952

22. julij - dan naše narodne vstaje

simbol naše svobodoljubnosti in neuklonljivosti

Zgodovina našega naroda bo najbrž pokazala, da ni bilo v osem razdobju našega obstoja važnejšega datuma kot je 22. julij 1941, ko je naša Komunistična partija na čelu porajajoče se osvobodilne fronte sprožila val narodne vstaje.

Oborožena vstaja slovenskega ljudstva je bila odgovorno dejanje, polno tveganosti. Ne smemo pozabiti, da je bilo takrat naše ljudstvo še pod tesnim nadzorom kapitulacije stare Jugoslavije ter popolnega razkroja vsega, kar je poprej veljalo kot osebnina državnega in narodnega življenja. Ljudstvo je imelo pred očmi silni vojni stroj fašizma, pred katerim se niso mogle ustaviti niti takrat najmočnejše evropske države. Razen tega je uspel nacizem s svojo demagogijo vzbuditi pri mnogih politično nezavednih ljudeh upanje na boljše življenje na red in zaslužek. Vse te okolnosti so oteževale naš narodni položaj takoj po fašistični zasedbi. Demoralizacija in strah sta gospodovala po slovenski zemlji.

Najbrž bi šli naši narodi skozi okupacijo in vojno pravo tako klavno, kakor se je zgodilo s prenekanterim okupiranim narodom v Evropi, ki je potrpežljivo prenašal težkočje vojne ter doboljeval fašizmu, da je izkoriščal bogastvo in proizvodne sile za krepitve svoje agresivne moči. Vrh tega so pri nas kakor pri drugih narodih nastopili reakcionarni podteli, s parolo, da je treba čakati na izid vojne, da se je treba boriti nepremisljenih žrtve in da je koristno sodelovati z okupatorjem, da se prepreči še večja škoda. Geslo o potrebi pohlepnosti je našlo plodna tla v meščanskih plasteh, ki so skrbele le o meščanski preživetju vojno za to, da bi čim ceneje preživele vojno bistro — mimogrede po možnosti tudi dobro zaslužile, konec vojne pa izkoristile za vzpostavitve starega predvojnega stanja, seveda naslonjene na božjo pomoč. Vse to je bilo v nasprotju s fašizem ali z zapadno demokracijo. Ti naši juri buržoaziji niso lebdeli le čuni, ampak jih je ostvarjala o podzavesti, ampak jih je ostvarjala že od vsega početka na najbolj praktičen način. Večji del političnih in gospodarskih velikašev se je takoj priljudil k okupatorju ter mu vztrajno ponujal svoje usluge; manjši, toda elitni del, pa je krenil pravokotno na okupator, kjer je držal drugo železo v ogradu. V pojmovanju prvih in drugih je bilo nekaj razlike. Proti so bili prepričani — vsaj v začetku okupacije — o zmago fašizmu ter so zaradi tega stremeli po slovenski vazalni državi pod okriljem Hitlerja ali Mussolinija, medtem ko so oni na Zapadu pričakovali končno zmago zapadnih demokracij ali pa vsaj kompromis med obema taboroma. Odkrito povezovali domače slovenske buržoazije z okupatorjem jim zaradi tega taktično ni bilo posem posem, ker so morali zaradi tega slišati mnoge očitke. Toda bili so do izdajalcev v domovini silno prizanesljivi, naj, če, kar so jim očitali, je bila »nerodnost«.

Slovenski narod je imel klavne voditelje, ko ga je zadel največja nesreča. Premilo bi jih ocenili, če bi rekli, da so bili figarji. Njihova reakcionarnost jih je nujno pripeljala v kolaboracionizem in nato v odkrito izdajstvo ter borbo proti osvobodilnemu gibanju, v katerem so takoj začutili nevarnost za svoje politične in ekonomske pozicije.

Na srečo pa se je vse izvršilo drugače, kakor so si zamišljale nekdanje stranke in zlasti klerofašistična reakcija s katoliško akcijo in škofijo na čelu.

Komunistična partija je povezovala vse patriotske in demokratične sile v Osvobodilni fronti ter v najbolj kritični dobi narodne zgodovine stopila na čelo zapuščene ljudstva. To se je zgodilo takoj po okupaciji in še preden je Nemčija napadla Sovjetsko zvezo. Tega ne kaže zmolčati, ker so nam očitali belogardistični izdajalci že med vojno, da je osvobodilno gibanje nastalo šele na poziv Moskve, prav tako pa je Mo-

skva trdila in še trdi, da je šlo jugoslovansko ljudstvo v borbo zgolj iz ljubezni do Sovjetske zveze, ko je bila ona napadena od Hitlerja. Naša Komunistična partija se je odločila začeti osvobodilno borbo že takrat, ko je Stalin še sveto verjel v prijateljstvo s Hitlerjem, s katerim si je želel razdeliti svet. Osvobodilna fronta je že obstajala in zbirala narodne sile za borbo, ko je Stalin zaradi ljubezni prijateljstva z nacizmom nagnal jugoslovansko poslanstvo iz Moskve, ko se je torej poživil na usodo okupirane Jugoslavije. Obenem je treba poudariti, da smo po okupaciji Jugoslavije predvidevali skorajšen neizogiben napad Nemčije na Sovjetsko zvezo, medtem ko je Stalin imenoval ose takšne vesti za provokacije zapadnih imperialistov. Z vsemi silami si je prizadeval, da bi z uslužnostjo in velikimi liferacijami ohranil nacistično prijateljstvo, tako da je Molotov 22. junija zjutraj, ko je Nemčija napadla, z upravičeno iskrenostjo vzdihnil nemškemu veleposlaniku: »Ali smo to zaslužili?«

V tistih tednih so bili pri nas računi že posem jasni. Imeli smo opravka z zverinskimi fašističnimi okupatorji, ki je že začel z uničenjem našega naroda. Nikogar ni zapajalo prijateljstvo med Hitlerjem in Stalinom, kakor se je to zgodilo leto poprej v Franciji, kjer je Komunistična partija, poslušna moskovski taktični igri, popolnoma izgubila orientoacijo ter krenila na pot narodnega in razrednega izdajstva. Naša Komunistična partija je vedno videla v fašizmu najhujšega sovražnika človeške svobode in napredka. Zanj je bil fašizem skrajni produkt družbene reakcije, ki grozi uničiti narode ter zasušiti delovno ljudstvo. Zato pri nas ne pred vojno ne ob okupaciji ni bilo kolebanja in zmešnjave. V okupatorju smo videli smrtnega sovražnika, s katerim ne more biti kompromisa. V ljubimkanju med Hitlerjem in Stalinom smo slišali le globokomno moskovsko taktično igro, ki je preračunana na škodo fašizma. Žal se je izkazalo, in sicer zdej po vojni, da je bilo moskovskoburliško prijateljstvo umazana imperialistična špekulacija na račun svobode malih narodov in končno vsega človeštva. Toda takrat tega nismo vedeli ter smo upali v udarno moč Sovjetske zveze, ki bo v stanju v bodočem napadu uničiti fašizem ter zagotoviti svobodo sem narodom.

Na dan nemškega napada na Sovjetsko zvezo je bilo pri nas v Sloveniji ustanovljeno Glavno poveljstvo slovenskih narodnosvobodilnih partizanskih čet. Tako poveljstvo ni moglo biti ustanovljeno čez noč, ampak je bilo plod temeljite priprave z orientoacijo na nujnost oborožene borbe proti okupatorju. 22. junij je našel Sovjetsko zvezo nepriljubljeno na sovražni napad. Proti uro je bila uničena večina sovjetskega letalstva, ne da bi se utegnili doigniti v zrak. Nakopičene nemške divizije so zlahka strle odpor na oseh sovjetskih mejah. Ujele in razbile so bile cele armade. Pravičnina »Stalinova črta« se je razblinila. Nemške divizije so prodirle na stotine kilometrov v Rusijo, preden so sovjetski podteli spoznali, da so bili grdo prevarani od svojih nacističnih »prijateljev« in preden so uspeli vsaj za silo urediti kaos, v katerega je zapadla Rdeča armada.

Takrat se je Stalin spomnil krvave potrebnosti zavezništva z osemi tlačeni narodi. Medtem ko je z obema rokama zgrabil za pomoč, ki so mu jo ponudile še pred kratkim tako osopražene zapadne »imperialistične plutokracije«, ki jih je nameraval s Hitlerjem bratrosko razdeliti — se je obrnil z gorečimi pozivi na okupirana ljudstva ter jih pozival k odporu ter k uničenju fašističnih agresorjev. Za večino dežel (tudi takih, kjer je imel Stalin izdatno peto kolono) ta poziv ni bil nič prezgoden. Nasprotno, leto za letom smo poslušali moskovske pozive, preden so imeli nekaj uspeha vsaj v nekaterih de-

želah, medtem ko so drugod zanje popolnoma oglušeli. Toda za nas je bil ta poziv že nekoliko pozen, zakaj že davno poprej, ko se je Stalin že bratil s fašizmom, je Komunistična partija Jugoslavije pod Titovim vodstvom začela organizirati osenarodno osvobodilno vojno proti fašizmu. To je ona opravila brez oklepanja in nankljub zavezništva med Nemčijo in Rusijo.

Iniciativa Komunistične partije je nalezela na plodna tla med ljudskimi množicami. Politika Partije je bila patriotska in revolucionarna, zato so se množice z zaupanjem oklenile njenega vodstva. Ideološka zmeda in oportunističen ter slepa poslušnost moskovskim direktivam so ohromile mnoge komunistične stranke v Evropi, da niso mogle v leku vojne odigrati vodilne in revolucionarne vloge ter da so jim vzeli veter z jader raznoliki buržoazni pokreti, ki jim je uspelo izkoristiti patriotsko borbenost ljudskih množic. Breznačelnost taktičnega nekdanj velikih komunističnih partij jih je onemogočila ne samo v času vojne, ampak jih hromi še dandanes. Poslušni hlapci moskovskega imperializma so zapravili edinstveno zgodovinsko prilžnost za zmago socializma v Evropi. Naša Partija se je odločila za samostojno ocenjevanje dogodkov ter za izvirno taktiko že več let pred vojno. Zaradi tega je bila na dogodke pripravljena ter sposobna prevzeti vodstvo ljudskih množic takoj proti trenuteku okupacije. Zaupala je patriotizmu množic ter spoznala, da je možna samo ena usodna odločitev: stopiti na čelo osvobodilne borbe, jo organizirati in voditi ne glede na žrtve, ki jih bo srđita borba s fašizmom prinesla.

V Sloveniji so bili pogoji za oboroženo borbo še posebno težavni. Zasedli so nas trije okupatorji. Ljudstvo je bolj kot drugod čutilo nemoč pred silno oboroženim okupatorjem. Slovenski narod je bil brez borbenih tradicij. Bil je »narod hlapcev«, kakor ga je označil Cankar. Zaradi tega je bilo treba še prav posebne hrabrosti ter jasne predvidevanja pri odločitvi, da se začne oborožena borba. V era o patriotizmu ljudskih množic ter v žive narodne sile, ki se bodo prebudile, je prevečala Komunistična partija in Osvobodilno fronto, ki je padla odločitev na začetek borbe.

Pri tem je bilo treba računati s prirojenim oportunizmom v meščanskih krogih, ki bi se najrajši zadovoljili s konspirativnimi podzemskimi pripravami za končni prezem oblasti, ko bo okupator premagan na soetovnih frontah. Treba je bilo računati s pomanjkanjem orožja, ki ga je le malo ostalo za razpadlo jugoslovansko vojsko, predosem pa z neizkušnostjo v partizanskem bojevanju. Drugod po svetu so se v takih okolišnostih odločevali za drobno diverzantsko in sabotažno dejavnost. Naša Partija pa je pred seboj videla jasen

Slavko Pengov, »Upore«

cilj. Orožje je treba vzeti sovražniku, borce je treba vzgojiti v neposredni borbi, za končno zmago se je treba pripraviti z osakodnevno borbo ter krepitvijo osvobodilne vojske. Predosem pa je treba razplamteti osenarodno osvobodilno gibanje, ki bo zajelo slehernega domoljubnega človeka.

Vsa ta predvidevanja so se v polni meri uresničila ter prinesla končno zmago nad sovražnikom.

Pod temi vidiki je Glavno poveljstvo organiziralo prvi obširnejši partizanski nastop za 22. julij na Gorenjskem. Osvobodilni program se je začel uresničevati o dejanju. Z Gorenjske se je borba kmalu zatem prenesla na italijansko okupacijsko cono kljub odporu oportunistov, ki so želeli, da bi ostala Ljubljanska pokrajina mirno zatočišče beguncev in partizanov. Komunistična partija je kljub vsem takim pomislekom forsirala oborožene akcije na vsem slovenskem ozemlju. Ustanavljala je nove čete in bataljone, ki so jeseni izvedli že napade velikega obsega. Ob-

orožena borba prvih naših partizanov pa je obenem silno doigala borbenega duha najširših množic. Naslednja pomlad, preden je poteklo leto okupacije, je silen razmah partizanstva ustvaril prvo osvobodeno ozemlje v Sloveniji. Ne pozabimo, da je bilo to takrat, ko je fašizem neposredno ogrožal Egipt, ko je bila vsa Evropa trdno okupirana in ko so bili Nemci pred Leningradom in Moskvo ter se pripravljali na veliki pohod proti Kaokazu in Stalingradu. Nekdanji »narod hlapcev« je sredi Evrope kljuboval do takrat uspešno nezaustavljivo pohodu fašizma. Ljudski patriotizem ter revolucionarna borbenost Komunistične partije sta omogočila to zmagoslavo, ki je brez primere v zgodovini.

V tej slavni dobi zgodovine si je naš narod pridobil samozavest in hrabrost, ki ga nikdar več ne bo zapustila. Zaradi tega je 22. julija — dan naše narodne vstaje — simbol naše svobodoljubnosti in neuklonljivosti. (Tone Fajfer — iz »Naših razgledov«)

Pohod po sledovih partizanskih stopinj

Na letošnjem pohodu partizanskih patrolj skozi revirje so naši borci v dneh 19. in 20. julija obiskali vse znane partizanske kraje trboveljskega okraja. Povsod, kjer so se patrolje ustavile, so jih ljudje sprejeli z veseljem in ljubeznijo, saj so nesle pozdrave vsega revirskega prebivalstva našim najvišjim predstavnikom.

V tem pohodu je sodelovalo preko 500 partizanov. V tem številu so vštete seveda tudi vse zasede in vmesne patrolje.

Ta partizanski pohod je bil razdeljen na dva dela; prvi del so prehodili borci I. bataljona »Alojza Ribiča«, in sicer od Rimskega toplica do Knezdola nad Trbovljami — drugi del tega pohoda pa so sestavljali borci II. bataljona, ki je nosil ime znane revirskega borca in revolucionarja Lojzeta Hohkrauta. Ta bataljon je nadaljeval partizansko pot od Knezdola do Vač, kjer so se sešli revirski borci z borci okraja Ljubljana-okolica.

BITKA V SMARJETI PRI RIMSKIH TOPLICAH

Ostro bitko je imel I. revirski bataljon v soboto, 19. julija, pri Smarjeti, kjer je bataljon prevzel bojno zastavo od borcev okraja Celje-okolica. Sovražnik je napadel naš bataljon zahrbno, vendar se mu ni posrečilo premagati hrabrih revirčanov, ki so brez orožja, z golimi pestmi naskočili sovražnika in ga premagali.

V Smarjeti je I. bataljon »Alojza Ribiča« sprejel bojno zastavo okrog desetih dopoldne. Prevzema zastave se je udeležilo veliko število ljudi. Godba je zaigrala himno, na kar sta sledila govora obeh bataljonskih komandantov, nato pa je bil partizanski miting. Ta se je nekoliko zavlekel, tako da je I. bataljon odkorakal v smeri proti Dolu pri Hrastniku preko Belovega — Brdc z zamudo. Tukaj je predhodnica bataljona razorožila sovražnikovo zasedo, tako da se je bataljon lahko približal Dolu.

Tudi pot na Dol ni bila lahka; treba je bilo premagati sovražnika, ki se je obupno branil. Padla je zadnja ovira — pot na Dol je bila odprta.

SLOVESNOST PRED SPOMENIKOM PADLIH BORCEV

Pred spomenikom padlim borcem na Dolu je čakalo zmagoviti bataljon veliko število vaščanov, godba Svoboda I. iz Hrastnika ter domači pevski zbor.

Pred spomenikom je vse zbrane nagovoril komisar I. bataljona, ki je podčrtal pomen tega partizanskega pohoda in praznika vstaje slovenskega naroda. Pevci so zapeli več partizanskih pesmi, prav tako je godba zaigrala nekaj znanih partizanskih skladb. Po kratkem oddihu je I. bataljon odkorakal proti Kalski planini pod Mrzlico in od tod v Čeče. Tukaj je bil kratek miting, stranska patrolja pa je obiskala Vrharjev dom, kjer so leta 1942 zaradi izdajstva zgoreli prvi partizani. Tudi ta pot patrolje ni bila brez ovir, toda vse zasede sovražnika so bile premagane.

PREDAJA BOJNE ZASTAVE II. BATALJONU V KNEZDOLU

Borci I. bataljona so se po devetih zvečer sešli v Knezdolu z borci II. bataljona, katerim so slovesno izročili bojno zastavo. Po govorih komandantov in komisarjev je ob igranju rudarske godbe iz Trbovelj kaj hitro potekel čas za odhod. O polnoči so borci II. bataljona odšli po znanih partizanskih poteh mimo St. Lenarta v Čemšenik, kjer se jim je pridružila patrolja, ki je na območju Čemšenika obiskala več partizanskih krajev. V Čemšeniku so imeli borci v soboto popoldne miting. Od tu je bataljon odkorakal mimo Izlake do vasi Ravne pod Sv. Goro, kjer se je borcem v nedeljo zjutraj prilgel zajtrk.

Bitka za zavzetje položajev na Sv. Gori ni bila lahka, vendar so si borci drugega bataljona kljub močnemu od-

poru osvojili pot do Cveteža, kamor so prispeli okrog devetih dopoldne. Na Cvetežu pod Sv. Goro je padel v vojni borec in revirski revolucionar Lojze Hohkraut. Tukaj je bil spominski govor, nato pa partizanski miting, na katerem je sodelovala godba Svobode iz Zagorja.

Končni cilj bataljona so bile Vače nad Litijo. Tukaj so se borci II. revirskega bataljona sešli z borci okraja Ljubljana-okolica, katerim so izročili bojno zastavo in pozdrave revirski partizan in nosilec spomenice iz leta 1941 — tov. Maks Jakopič-Jur.

Skupina revirskih borcev je sodelovala v ponedeljek, 21. julija, v zaključni patrolji na pohodu proti Ljubljani. To skupino je vodil znani revirski partizan in nosilec spomenice iz leta 1941 — tov. Maks Jakopič-Jur.

Otvoritev sindikalnega počitniškega doma v Izlakah

V nedeljo 6. julija je sindikalna podružnica rudarjev v Zagorju slovesno odprla nov Počitniški dom v Izlakah. Ob tej priložnosti je imel glavni govor predsednik republiškega odbora Zveze rudarjev Slovenije, ki je med drugim poudaril, da je stalo mnogo truda, preden so uspešili prvo potovico tega doma, za katerega so podjeteja v Zagorju in v celi Sloveniji prispevala znatne vsote, rudarji in drugi delovni ljudje so pa s svojim prostovoljnim delom tudi pomagali zgraditi ta dom. Počitniški dom v Izlakah bo nudil mnogim delovnim ljudem po trudopolnem delu prijeten oddih.

Ker rudarska sindikalna organizacija želi nima zadostnih denarnih sredstev, poziva vse delovne ljudi Zagorja, da bi, kot doslej, še vneprej pomagali, da se skonača še druga polovica tega doma.

Po slovesnosti, pri kateri je sodelovala delavska godba in sindikalni pevski zbor, se je razvila ljudska zabava s petjem in plesom — kdor pa je imel veselje, je lahko izkoristil to priložnost in se kopal v bazenih termalnega kopališča.

F. B.

V zadnjih dneh po svetu

EGIPT ZA NOVA POGAJANJA
Z ANGLIJO

Po izjavi egiptovskega zunanjega ministra namerava Egipt prirediti v kratkem nova pogajanja z Veliko Britanijo in postaviti na nogo temelje vsa pereča vprašanja anglo-egiptovskih odnosov glede Sueskega prekopa in Sudana. Tež nameri pa se še vedno upirajo nacisti, ki zagovarjajo nacionalne težnje Egipta.

Sodeč po poročilih, se ZDA zadnji čas zabavajo za ureditev dolgotrajnega anglo-egiptovskega spora. Ameriški zunanji minister Acheson je baje zahteval, naj Velika Britanija sprejme razglasitev kralja Faruka za sudanskega kralja. V Londonu so to novico zanimali, vendar bi Anglija privolila v tristransko komisijo Egipta, Velike Britanije in Sudana, ki bi nadzirala samoopredelitev Sudana.

Po izjavi predstavnika britanskega zunanjega ministrstva angleška vlada ne misli izvajati pritiska na Sudance, da se odločijo ali za Veliko Britanijo ali za Egipt.

AMERISKI VOJASKI KREDITI

Predsednik ZDA Truman je podpisal zakon o kreditih za zgraditev vojaških naprav o vrednosti 2 milijardi 328 milijonov dolarjev. Ti krediti bi služili predvsem za zgraditev vojaških letalskih oporišč na osem ozemlju od Evrope do Japonske.

POGAJANJA NA KOREJI

Sodeč po poročilih iz Tokia se širijo glasovi, da bi v kratkem utegnili priti do sklenitve premirja v Pan Mun Jomu. Ta optimizem se naslanja na možnost, da bo po zadnji izjavi kitajskega zunanjega ministra Severna Koreja štela vojne ujetnike, ki ne žele biti repatriirani, sporazumno z Združenim poveljstvom za politične begunce, ki jih bodo poslali v kakšno nevtralno državo. Izjave načelnika ameriškega generalnega štaba Collinsa o ostrih vojaških akcijah za primer nadaljnjega zaplacenja pogajanj za premirje in o morebitnem bombardiranju Mandžurije so v ozračju londonske politične kroge obeh strank. Poudarja se, da bi takšna taktika poudarila, da posledice še večje zaplacenje.

POMOČ CARRE-a NASIM INVALIDOM

Svetovna federacija binših borcev bo letos podelila 86.000 invalidom v Evropi pomoč v obliki CARRE paketov. Jugoslovanski invalidi bodo prejeli 10.000 takih paketov.

ZDA USTAVILE SOVIJSKE PUBLIKACIJE

ZDA so zahtevale od SZ, da takoj ustavi izdajanje sovjetskega informacijskega biltena v ZDA in propagandnega gradiva. ZDA so hkrati sporočile, da same ustanovljajo časnik »Amerikac«, ki ga je izdajalo ameriško veleposlanstvo v Moskvi, ker je sovjetska vlada kljub neštetim protestom opirala širjenje tega lista.

DEKAN JOHNSON PRED BRITANSKIM SPODNJIM DOMOM

Britanski Spodnji dom je imel te dni zanimivo razpravo o canterburyjskem dekanu Johnsonu, ki je po uradni poti potovanja po Kitajski hvalil informirajočo zunanjo politiko in Združeno poveljstvo dolžil bakteriološke vojne v Koreji.

OBISK NAŠIH PARLAMENTARCEV V GRČIJI

Naši parlamentarci so odpotovali na popobilno grškega parlamenta 20. julija v Grčijo. Jugoslovansko parlamentarno delegacijo vodi podpredsednik Prezidijske ljudske skupščine FLRJ Moša Pijade.

ATENTAT V PARIZU

Te dni je bil izoršen atentat s peklenskim strojem na hišo predsednika apelacijskega sodišča v Parizu. Vzrok za ta napad je iskati baje v odločitvi predsednika sodišča, da naj se izpusti iz preiskovalnega zapora tajnik CK KP Francije Jacques Duclos.

NOV PREDSEDNIK VLADE V PERZIJU

Proti koncu preteklega tedna je prispela iz Teherana zanimiva novica, da je perzijska narodna skupščina zaupala mandat za sestavo nove perzijske vlade Gajamu Sultanahu.

V teheranski političnih krogih pravijo, da je Mosadik demisioniral, ker je hotel biti istočasno predsednik vlade in minister za vojsko, pidiati pa je, da je perzijski kralj to zahteval odklonil.

V Washingtonu upajo, da bo Mosadikov naslednik odvil zmernejšo politiko in da si bo prizadeval urediti spor z Veliko Britanijo. Tudi v Londonu so v nekaterih krogih mnenja, da bo novi ministrski predsednik zavzel proti Angliji pomirlivejši stališče kot njegov prednik.

Tekmovanje na čast VI. kongresa KPJ in V. kongresa LMJ

Pozivu za tekmovalje v počastitev VI. kongresa KPJ in V. kongresa LMJ, ki je bil sprejet na razširjenem plenarnem sestanku OK LMS Trbovlje, in na podlagi razglasa CK LMS so se že odzvali nekateri naši mladinski aktivi. Tako je mladina cementarne v Trbovljah napovedala tekmovalje vsej delavski mladini našega okraja. Tej napovedi so se že odzvali mladinci Papirnice Radeče in Steklarne Hrastnik. Kmečki aktiv v Loki pri Zidanem mostu pa je napovedal tekmovalje vsem aktivom v območju OK LMS Loka. Tekmovalje se je začelo 1. julija. V nekaterih osnovnih mladinskih organizacijah so bili doseženi že pravi uspehi, za kar jim OK LMS Trbovlje izteka pohvalo in sicer:

1. Osnovni organizaciji LMS Loka pri Zid. mostu, ki je v tem času ustanovila ekipo odbojkarjev-mladincev in mladink ter košarkarsko ekipo-mladincev. Nadalje so uredili in opremili igrišče za odbojko in košarko. Opremihi so si tudi mladinsko sobo, ustanovili 4-člansko mladinsko godbo ter se dobro pripravili na Mladinski dan, ki je bil dne 13. t. m. v Loki pri Zid. mostu.

OSNOVANJE GRADBENE EK PE ZA JAMSKA INVESTICIJSKA DELA

Upravni odbor rudnika Trbovlje-Hrastnik je na svoji zadnji seji obravnaval nekaj zanimivih in važnih vprašanj. O njih naslednje:

Sprito okoliščine, da rudnik Trbovlje-Hrastnik v bližini bodočnosti nima posebnih produkcijskih perspektiv, zaradi česar seveda tudi ne bo na rudniku večjih jamskih investicij, je treba že sedaj razmišljati o vprašanju in možnostih, kje in kako naj se zaposli odvečna delovna sila rudnika, med njo seveda tudi razni rudniški strokovnjaki. Ena izmed takih možnosti je skrajšanja izgradnja in povečanje Strojne tovarne »Miha Marinko« v Trbovljah, ki bo zaposljevala do 2000 ljudi. Druga varianta, kako zagotoviti v bližini prihodnosti jamskemu strokovnemu kadru kruh in zaslužek, pa je zamisel glavne rudniškega inženirja Vinka Prežljaka, čigar predlog je podal rudniški direktor Ljubo Ribič na zadnji seji upravnega odbora. Ta predlog je tale:

Na rudniku naj se ustanovi specialna gradbena ekipa za jamska investicijska dela. Ta ekipa naj bi bila poseben oddelek rudnika, ki bi se pod vodstvom inženirjev-strokovnjakov izvečala za izvršitev vseh jamskih investicijskih del, ki bi jih ta delovna skupina potem opravljala po naročilu po vseh rudnikih v državi.

Na eni strani bi bila taka delovna ekipa v prid rudniku in njegovim delavcem, ki bi imeli zagotovljeno existenco, na drugi strani pa bo ta ekipa v veliko korist številnim rudnikom v državi, ki še vedno močno pogošajo jamske strokovne moči. Tej ekipi bi se pridružilo tudi trbovljsko jamsko reševalno moštvo, ki je po svojem strokovnem znanju in po razpoložljivih pripravah prav gotovo najboljša v državi.

Predlog o ustanovitvi take specialne delovne ekipe je upravni odbor brez pomislekov takoj sprejel ter pooblastil direktorja in glavnega inženirja rudnika, da osnove te ekipe izvršita. Posebna prednost pri ustanovitvi te delovne ekipe je seveda še v tem, da se lahko najtesneje poveže s strokovnjaki za izdelavo rudarskih strojev v Strojni tovarni »Miha Marinko« v Trbovljah, s katerimi bi zamogla prevzeti verjetno najboljše jamska investicijska dela v vseh rudnikih naše države in jim občutno olajšati izvršitev raznih projektov, zlasti v vseh novjših rudnikih, saj za izvedbo takih načrtov v državi še nimamo zadostnega števila strokovnjakov.

Toliko o tem vprašanju. — Upravni odbor rudnika je razpravljal na tej seji tudi o predlogih, ki so jih stavili sindikalni odbori posameznih rudniških

bil dne 13. t. m. v Loki pri Zid. mostu.

2. Osnovni organizaciji LMS Papirnice Radeče, ki se je dobro pripravila na Mladinski dan dne 6. julija v Radečah. Na tej mladinski prireditvi so nastopili v lahki atletiki, odbojki, nogometu in šahu, z namizno-teniško sekcijo pa so sodelovali na Mladinskem dnevu v Loki. Sedaj se pripravljajo na tekmovalje med papirnicami, ki bo meseca avgusta v Krškem.

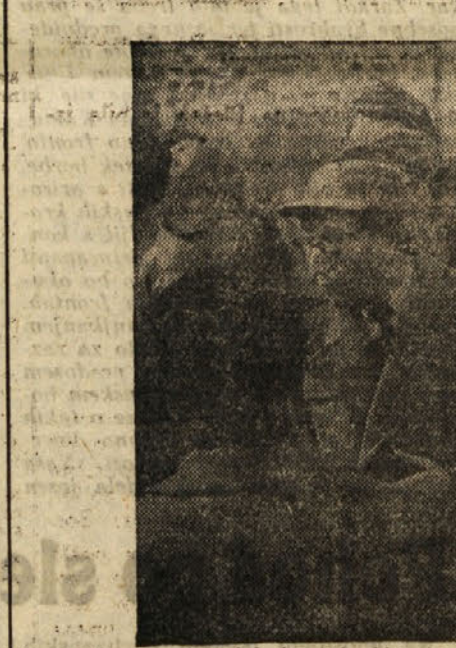
3. Osnovni organizaciji LMS Radeče, ki se je z različni fizikalnimi točkami dobro pripravila na Mladinski dan 6. t. m. Izmed 5 aktivov, ki so nastopili na tej prireditvi, je ta aktiv dosegel prvo mesto. Na dan 22. julija pa bo aktiv organiziral izlet v partizanske kraje.

4. Osnovni organizaciji LMS Cementarne v Trbovljah, ki je v tem času dvignila število naročnikov na »Mladino« za 20%. Dobre uspehe je nadalje dosegla pri vključitvi mladine v društvo »Svoboda«. Na dan vstaje, 22. t. m., bodo ti mladinci priredili izlet na Dolenjsko v partizanske kraje.

obratov glede sprememb dosežanega tarifnega pravilnika, ki razumljivo še nima svoje dokončne oblike. Vprašanje izboljšanja in poprave tega pravilnika so proučevali že na vseh rudniških obratih ter iznesli svoje predloge. Seveda je treba tukaj pomisliti, če plačni fond podjetja prenese predlagane korekture tarifnega pravilnika. Upravni odbor načelno ni proti spremembi tega pravilnika, vendar stoji na stališču, da morajo biti vse korekture v skladu s finančnimi možnostmi podjetja. Upravni odbor prepušča sindikalni podružnici rudarjev proste roke, da izdela nov tarifni pravilnik, ki pa se bo moral na vsak način ujemati z denarnimi zmogljivostmi podjetja. Pred izdelavo novega pravilnika plač rudarjev je seveda nujno potrebno, da so vsi sindikalni funkcionarji in člani rudniškega delovnega kolektiva poučeni o finančnih podjetja, zlasti pa o višini razpoložljivih sredstev za rudarske plače.

Končno besedo o novem tarifnem pravilniku bo izrekel delavski svet rudnika.

V skladu z interesi Združenih narodov je tudi Združeno poveljstvo na Južni Koreji izvedlo program zdravstvene pomoči civilnemu prebivalstvu in vojaštvu, da tako omili posledice že dve leti trajajoče vojne in prepreči razširitev nalezljivih bolezni. Rdečemu križu, tej neodvisni mednarodni organizaciji, je omogočen vedno in povsod nadzor nad zdravstveno službo. Edino Severnokorejci in Kitajci nasprotujejo temu človekoljubnemu namenu. — Zgoraj: Člani komisije RK, ki so prispeli v Pan Mun Jom na pogajanja o možnosti obiska severnokorejskih tajnih taborišč, katere so pa Severnokorejci zavrnili.

V skladu z interesi Združenih narodov je tudi Združeno poveljstvo na Južni Koreji izvedlo program zdravstvene pomoči civilnemu prebivalstvu in vojaštvu, da tako omili posledice že dve leti trajajoče vojne in prepreči razširitev nalezljivih bolezni. Rdečemu križu, tej neodvisni mednarodni organizaciji, je omogočen vedno in povsod nadzor nad zdravstveno službo. Edino Severnokorejci in Kitajci nasprotujejo temu človekoljubnemu namenu. — Zgoraj: Člani komisije RK, ki so prispeli v Pan Mun Jom na pogajanja o možnosti obiska severnokorejskih tajnih taborišč, katere so pa Severnokorejci zavrnili.

Janez Mohor:

NOVINCI

Prav ko se je še vse zaspalo in brez moči dvignilo sonce iznad sinjih gora na vzhodu, je prilezla po bregu skupina ljudi. Novinci. Med nizkimi borovci so na šepetajoč ukaz mladega fanta z brzostrkeljo obstali.

»Tako!« je zapovedal. »Posedite med borovce po travni! Ampak brez besed in brez nepotrebnega sprehajanja! Nemci imajo dobre oči; tudi iz doline si ogledajo muhe v planini.«

Ljudje so se razlezi med nizke veje in polegli. Vse je utihnilo. Male stinčice, ki so ob prihodu ljudi zbežale, so se vrtnile in se brezskrbno podile in čvokale med tacastimi vejami bakrenordečih borovcev.

V mali kotanji na levem robu skupine so legli skupaj: učitelj Marko, šolski sluga Tone, kovač Luka in njegova žena.

Marko se je zagledal v dolino. Sonce je trgalo meglino morje, da so se tu in tam že bleščale v rosi oprane strehe vaških domov med pisanimi polji. Ostanke megle so se kakor preganjane srne zaganjale po grapah in dručih proti vrhu, kjer jih je sonce neusmiljeno topilo.

»Lep dan se nam obeta,« je vedel Luka.

»Lep dan za dober začetek,« je pritrtil tudi Tone.

Marko ju je odsotno pogledal, kovačeva žena pa je gledala predse v tla in mela travo med prsti.

Luka je pogledal po ostalih. Rad bi začel pogovor. Zdalj, ko je spet enkrat prosto zadihal, ko ni več treba misliti, kdaj in kako ga bo zgrabila zelena pošt in v katerem zaporu bo zvečer nočil, bi se rad pogovoril brez skrbi, bi rad izplaknil trpki okus, ki še leži v srcu kakor grenka usodna zadnja let. Toda Marko gleda v daljavo, kakor bi se kesal storjenega koraka, Tone, starec, molči, ker molči učitelj, in žena gleda v tla in nervozno trga med prsti travo. Ali je res ali se mu kar zdá, da se ji prsti rahlo tresejo.

»Hudiča, kakšni ljudje so to! Saj razumem, da baba ni vojak, da je baba strah pokanja in krvi, ampak da je mož, kakor sta Marko in Tone, strah, to si pa ne bi mislil. Je pa to strah. Kaj naj bi pa bilo drugega? In že zdaj, ko še ni počila niti suha veja pod nogami. Kaj bo še, če začne ropotati.«

Cas se počasi pomikal naprej. Marko je čisto pogledoval na uro in tiho vzdihoval. Sonce je viselo na nebu kakor velika goreča bakla. Težki, vroči zrak je legal na zemljo. Stinčice v borovcih so utihle. Zdalj pa zdaj so leno zanihale veje, ko je potegnil veter skozi nje, vendar pa je takoj tudi sam obležal mirno v temnozelene iglah borovcev, kakor bi se naveličal šumenja v predpoldanski vročini. Naenkrat pa je v to molčečo, vročo vzdruže udaril strel. Globoko v dolini je treščil v molk, ga razparal, se pognal skozi gozd v vrh planine, se odbil od golih pobočij nasprotnega hriba in v trojnem jeku zamrl spet v dolini. Vodnik, ki je ležal pri skupini novincev, se je dvignil in napeto poslušal. Ljudje so se zganili. Marko je s stisnjenimi ustnicami pogledal Toneta in kovača Luko. Tone je stisnil glavo med ramena, kakor bi pričakoval udarca, Luka pa je z mrkim obrazom gledal v dolino.

»Da bi imel vsaj puško,« je godel v brke.

Spet je treščilo. Drugemu strelu je odgovorila strojnica. Ljudje so postali nemirni, vstajali in menjali mesta, ki so se jim zdeli naenkrat nezanesljivi, izpostavljena. Vodnik je tiho zapovedal:

»Ostanite mirni! Ne hodite okrog! Saj so vendar daleč v dolini! Majhna praska. Morda izvidniki ali kaj.«

Streljanje pa je postalo vse močnejše. Premaknilo se je malo bolj na desno iz gozda med polja. Praskanje pušk je polnilo regljanje strojnici in naenkrat je pretrgal zrak pok granate.

»Hudiča, še kanone so privlekli,« je robantil še kar naprej Luka.

Prvi granati je sledila druga, tretja. Vmes so začele padati mine. Vodnik je stal med vejami bora in gledal v dolino. Vedel je, da je tam brigada. V tistem gozdičku nad vasjo, prav tam, kjer treskajo mine.

Vsak teden nekaj

ENAKI MED ENAKIMI

Konec maja so pod pokroviteljstvom krvnika španskega ljudstva Franca priredili 35. evharistični kongres, ki naj bi predstavljal »versko manifestacijo« katoličanov vsega sveta. Med drugimi seveda ni manjkalo posebnega papeževskega odposlanca — kljub obljubi se vatikanski glavar ni osebno odločil za potovanje k svojemu ljubljencu Francu — pa tudi ne papeževskega »ilegalnega veleposlanca« v ZDA kardinala Spellmana. Kongres se je v resnici spremenil v veliko fašistično manifestacijo pod vodstvom Rima.

Toda za nas je zanimivo omeniti še naslednje: na tem »kongresu« so se pojavili tudi predstavniki ustaških zločincev, ki so v ta namen ustanovili posebni »osrednji odbor za evharistični kongres v Barceloni. Na čelu tega odbora so bili vojni zločinci-ustasi, med njimi sarajevski nadškof Šarič in Srečko Dragičević, sodelavec jasenovskega zločinca Ljube Miloša. Fašistični značaj tega kongresa je odražala tudi protijugoslovanske usmerjenost. Ustaškim zločincem so izkazovali vse mogoče časti. Toda šli so še dalje! Skofje-romarji so poljubovali krvavo ustaško zastavo, ki se je razen tega vila na zgradbi glavne kongresne pisarne. Pojavil pa se je tudi nadvojvoda Oton Habsburški, ki je ustaškim klavcem obljubil, da bo »podprl ustaško stvar«.

In kako so sprejeli ta kongres jugoslovanski »višji dušni pastirji?« Za splitskega nadškofa Bonifacija je znano, da je ukazal duhovnikom svoje skofije, naj molijo za uspeh kongresa. S tem je javno podprl protijugoslovanske manevre Vatikana ter se izkazal kot sovražnik naše države in ljudstva. Kaže, da mu je bilo žal, ker se ni mogel sestati s stojimi uzmorniki, kakor so sarajevski nadškof Šarič in frančiškanski klavci v Jasenovcu!

»ZASLUGE« KARABINJERJEV

Ob 138. obletnici ustanovitve italijanske žandarmerije — karabinjerjev — so priredili med drugim večjo proslavo v Gorici, ob sami jugoslovansko-italijanski meji. Na njej ni manjkalo najvišjih predstavnikov oblasti, generalov, škofa in ostalih nacionalističnih elitnikov. Škof je karabinjerje blagoslovil, nato pa je spregovoril major Latronico. Potem ko je z južnoško živahnostjo omenil kopice fraz, je major dejal, da se danes spominjajo padlih karabinjerjev v okolici Gorice iz prve svetovne vojne, ko je italijanska vojska osvajala prirodne italijanske meje. Gorico je imenoval »mučenic«, ker so onstran je ostali kraji, ki ji pripadajo. Dejal pa je tudi naslednje:

»Z višav tega hriba nam naši padli z nasmehom, toda odločno kažejo pot, po kateri moramo hoditi. Naš odgovor bodi: Poslušajmo jih! Za usako ceno!«

Tudi v Trzinu pri Trstu so priredili podobno proslavo. Tam je govoril poveljnik karabinjer. kompanije Tancini: »Karabinjerji! Doleta vas je velika čast, da služite v tej obmejni coni, ki je zaznamovana s stoterimi bitkami. Njih spomin je že živ v tej coni, ki se je seznanila z nedavnim pokolom, izročenim od barbarških hord neciviliziranega ljudstva. Pohitite s svojimi mislimi k bratom iz Trsta in celotne Istre, ki že tako dolgo čakajo vrnitev materne domovine.«

V njenem imenu je nato pozval karabinjerje, naj se poklonijo »svoji svetli zaščitnici«, da jim da moči, da izpolnijo vse, kar od njih zahteva domovina, in da postanejo vredni svojih prednikov, ki so že enkrat padli za veličino italijanskega imperija.

Cetudi jih bo ščitila »sveta zaščitnica«, pa ne vemo, kako bi se neki karabinjerji počutili, ko bi se še enkrat srečali z »barbarskimi hordami neciviliziranega naroda« (t. j. z nami). Spominimo se samo obupnih krikov »mama mia«, ki so doneli v noč v času narodnoosvobodilne borbe, kjerkoli so se pojavili naši partizani!

»Kaj se je zgodilo? So morda izdali? Ali so začeli Nemci splošno ofenzivo in so se čisto po naključju srečali z brigado? Kaj naj napravim oz? Kam naj se obrne z novinci, ki so brez orožja? Saj straže so naokrog. Presenetiti jih sicer ne morejo, ampak če bi morali napraviti premik pod ognjem, bodo ostali skupaj?«

»Zakaj je treba tega,« je glasno mrmral Marko, ki je gledal tja doli in si brisal znojno čelo.

»Res, vsi ljudje bi lahko mirno živeli drug poleg drugega,« mu je pritrtil Tone, Luka pa je ježno pljunil daleč od sebe v travo in pikro pripomnil:

»Zakaj pa nista ostala pri njih? Samo hrbet bi morala ukriviti in vsakemu teletu, ki po njihovo bleja, dvigniti roko v pozdrav: »Heil Hitler!« — Hudič, požrti! Kamen bi mu porinil v oči, da bi crknil kakor pes! Hu, da nimam puške!«

Pogledal je ženo: tiho je ihtela in roki sta se ji tresli. Stresel je jezno njanjo:

»Kaj se čmeriš, baba! Molči!« Naenkrat je streljanje ponehalo. Nista je tišina in novinci so se pomirili. Vodnik pa je postal šele zdaj namiren. Umaknili so se. O tem je bil pričran. Toda kam? Kam bodo šli Nemci? Jih bodo zasledovali? Se bodo vrnili, ali bodo morda razposlali izvidnice?

Sonce se je prevesilo čez zenit. Rahel veter je začel vleči od vzhoda in

SPOMINI NA PARTIZANSKE DNI

Začetki partizanstva v Zasavju

(Pogovor s tov. Strlekarjem — partizanom Jožetom)

V pripravih za slavnostno število »Zasavskega vestnika« ob Dnevu vstaje sem obiskal nosilca spomenice iz leta 1941 tov. Ignaca Strlekarja, ki domuje zdaj kot invalid NOV v Gradcu pri Litiji. Tov. Strlekar, v času NOV znan pod ilegalnim imenom Gorenjski Jože, je bil med vodilnimi političnimi in vojaškimi osebnostmi lepo razvijajočega se partizanskega gibanja v zasavski dolini. Po rodu je s Temeniške doline, mladost je preživel na Gorenjskem, kjer je bil uslužbenec vse do začetka II. svetovne vojne. Že takrat je bil povezan s progresivnim delavskim gibanjem in po vdoru okupatorja je stopil v odporiške vrste in bil celo v komandnem kadru.

Pokrajinski komitej v Kranju ga je poslal v začetku 1942 v Kamnik, da poveže tamkajšnje delo OF z delom v ostali Gorenjski. Takrat pa je prišel tov. Strlekar tudi v naše Zasavje.

PK mu je dal takole kratko navodilo: »V Zasavju se poveži s študentom Zupancem iz Dolskega, ki ti bo pomagala, do zveze z Gorenjskim v Litiji. Ta pa ti bo oskrbel tudi potrebne legimitacije.«

Litijska OF je bila že tedaj krepko organizirana in je bila njena podtalna organizacija razvita in dejavna. Prav zato je lahko oskrbel vse svoje sodelavce z vsem potrebnim, legimitacijami, orožjem, municijo, obleko, hrano itd.

Nekaj dni kasneje sta prišla v Dolsko iz Litije tov. Franc Gorenc in Franc Poglajen. Temu obisku so sledili še drugi, vsakokrat sta prinesla Strlekarju potrebne informacije in prejela navodila za nadaljnje delo, in ko je bil seznan oseb za nadaljnje akcije narasel, so si določili skupni sestanek z vsemi vodilnimi aktivisti v zasavski dolini.

Medtem je delovala v dolini že revidirana četa, ki jo je ustanovil in vodil Lojze Hohkraut, tedaj kandidat CK. Prav on je bil med ustanovitvi litijskega okrožja OF, ki se je ustanovil 18. oktobra 1941 na skupnem sestanku v gostilni pri Gorencu na Grbinu. Ta sestanek je bil tik pod bivšo grbino graščino, kjer je bila nameščena nemška okupacijska oblast. Kasneje so partizani to graščino razrušili, danes je le še nekaj razvalin priča tega gradu, ki je bil zapisan tudi že v Valvasorjevih spisih.

Ob nekem sestanku v Dolskem so razmišljali, kako bi dospel Strlekar na Savo pri Litiji, kajti ta prvi pomenek med Strlekarjem in Hohkrautom ter ostalimi aktivisti je bil določen, da se vrši na Savi pri Litiji, in sicer v gostilni Vlada Berdaja, ki je bil že tedaj sodelavec osvobodilnega gibanja. Pri Berdaju se je zadrževal Lojze Hohkraut že od septembra 1941 in imel tam tudi sestanke s člani OF. Skozi Zasavsko dolino je takrat vozil vlak še redno, vendar so med prevozom potnike legimitirali, Strlekar pa ni imel nobene legimitacije. Dodelili so se, da bo potoval na sestanek na Savo kar z vlakom, za osebno spremstvo pa sta mu bila Gorenc in Poglajen. Za primer, da bi Strlekarja nemška patrulja legimitirala, bi Strlekar streljal na patruljo, spremljevalca bi potegnila za silo, zavoro, in bi nato skupno pobegnili iz vlaka. No, pa je šlo vse po sreči in je vsa trojica mirno potovala od Kresnice do postaje Sava. Tako je Strlekar prišel tjakaj brez motnje. Po prihodu vlaka na Savo je gostilničar Vlado Berdaj spravljal Strlekarja v posebno sobo. Čez dan je bilo v hiši precej govtov, in ko so ti odšli, so Gorenjski Jožeta odvedli v trgovski lokal, kamor so prihajali še ostali člani OF. Tam je bil že tudi partizanski komandant Lojze Hohkraut, zatem Gorenc, Kranjc ter Viktor Potokar s partizanskim imenom Bradač; ta je posestnik v malem naselju Okroge na desnem bregu Save. Sestanku sta prisostvovala tudi Vlado Berdaj in krojač Knaus iz Save.

Na sestanku so pregledali celotni položaj tako v Zasavju kakor tudi v Kam-

niku. Namen sestanka je bil povezati in vskladiti delo med zasavskimi in kamniškimi partizani ter s skupnim sodelovanjem okrepiti akcije proti okupatorju. Pozneje je nastal iz povezave Kamniško-zasavski partizanski odred. Na tem sestanku so določili tudi prehodna mesta za kurirje čez reko Savo. Tedaj se je namreč partizanstvo že precej razširilo in ker so bili tudi partizani na štajerskem ozemlju agilni, so prav naši zasavski kraji služili za povezavo med partizani na Dolenjskem in na Štajerskem. Najbolj tvegani pa so bili prehodi čez reko Savo. Zato so na tem in na nadaljnjih posvetovanjih določili mesta za kurirske prehode, postavili so ob reki javke in kurirske postaje ter jih opremili s hrano, pa tudi s čolni, da so se z njimi prevažali čez reko.

Od tistega pomenka v marcu leta 1942 je ostal tov. Stari še precej časa v Zasavju. Imel je nalog, da vpelje Lojzeta Hohkrauta v način partizanskega bojevanja, kakor so ga do tedaj uporabljali gorenjski partizani že v več akcijah. Saj so do tedaj gorenjski partizani izvedli že na več nemških orožnih postojank, tako v Dovjem, v Mojstrani in na drugih krajih, svojevrstne napadalne akcije.

Hohkraut in Strlekar sta se nato ilegalno preselila na Okroge, naselje v hribu nasproti Save, oskrboval ju je

eno puško. To je bilo gotovo drzno dejanje, ker sta morala mimo nemške straže na mostu pri Drnovškovi gostilni. Kakor mnogokrat, je bil tudi tedaj nemški stražar precej površen in ni zapazil, da sta šla mimo njega moza z orožjem. Na Savi sta oddala orožje krojaču Knausu, ki je bil tedaj eden najbolj iznajdljivih zaupnikov OF. Vse to orožje je spravljal s svojimi kurirji v vasi pod Sv. Goro.

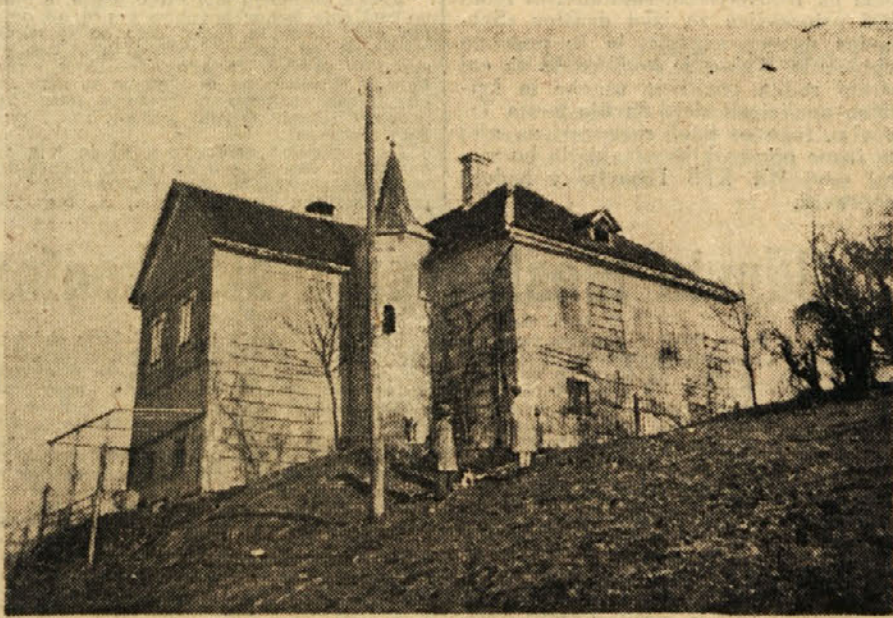
Na podoben način, kakor so zbirali orožje, so znosili skupaj tudi suho hrano. Predvidena je bila ustanovitev novega bataljona v Zasavju, ki bi začel s poživljenimi akcijami na nemške orožniške postaje, na rudniške naprave, na železnice, skratka: začel bi s povečano borbo proti okupatorju v zasavski dolini.

K opremi in oskrbi predvidenega zasavskega bataljona je pripomogla tudi kamniška partizanska četa, ki je nekaj dni prej napadla nekaj nemških postojank in mlekarno v St. Vidu v kamniški okolici, kjer so nabrali za poln voz suhe hrane, predvsem sira.

Kamniški partizani so prav radi poslali precej te zaloge tudi v svetogorske gozdove, kjer so zbrali v aprilu leta 1942 precej orožja, municije in hrane za ustanovitev bataljona.

Hohkraut in Strlekar sta bila z ostalimi sodelavci nekaj dni na Plešah, planoti v bližini Sv. Gore (849 m, danes priljubljena planinska točka v Zasavju z lepim planinskim domom).

Nekaj dni kasneje se je zbralo na Plešah okrog 200 partizanov, ki so bili določeni za zasavski partizanski bata-

Grad na Grbinu pri Litiji, kamor so se Nemci vselili takoj po okupaciji leta 1941. Grad so pozneje razrušili partizani.

Viktor Potokar, onadva pa sta se navadno zadrževala na terenu. Prehodila sta obmejni pas in ugotavljala najbolj primerne prehode čez nemško-italijansko mejo. Južno od Okroge je namreč tekla meja med Hitlerjevimi in Mussolinijevimi carstvom.

Litijani in okoličani so pridno skrbeli za orožje. Saj so ga imeli mnogo spravljeneže od razpada jugoslovanske vojske. Nekateri so ga imeli shranjenega po hišah, drugi so ga stlačili v kozolet, mlajši Zasavci pa so ga ob razslu kraljevske vojske zakopali v Sitarjevec, Svibno, pa tudi na Bregu, v Jablaniški in Kostrevaški dolini, v Šmartnem — vsepovsod je bilo še dosti orožja in municije. Prva dolžnost aktivistov OF pa je bila, da so to orožje zbirali in ga oddajali partizanom na določenih mestih. Viktor Potokar je vselej, kadar je imel opravka v Litiji, potisnil pod svoj voz, naložen z mrvo, streljo ali kako drugo ropotijo, tudi po nekaj pušk, ki jih je nato popeljal domov. Z Okroge so jih ob primerni priliki spravili na levo stran Save.

Neko noč, ko sta šla Hohkraut in Strlekar spet na sestanek na Savo, sta odnesla s seboj pod plaščem vsak po

ljon. Ustanovitev na Plešah je bila izvedena slovesno. Za komandanta te nove enote je bil postavljen tov. Knez — s partizanskim imenom Silas — doma je bil iz Trbovelj. Za komisarja novega bataljona pa je bil Bor.

V novi bataljon je pripeljal Lojze Koman-Marok četo partizanov s Štajerske, v četo so vstopili tudi lovci prve revirske čete ter nekaj novih pristavev partizanskega gibanja — novincev iz zasavskih krajev. Ustanovitev zasavskega bataljona so navdušeno pozdravili komandant Lojze Hohkraut, ki je bil poleg Strlekarja določen za politično delo in vojaško delovanje v vsej dolini, ter komandant Silas in komisar Bor.

40 mož novega bataljona je odšlo brž potem na akcijo v Moravsko dolino, kjer jih je že pričakoval neki tov. Rudolf. Strlekar njegovega čelga imena ne ve več, saj je šlo tudi to, kakor mnogo drugih imen in dogodkov, v pozabo. Ker so Nemci zasledovali napadalce, se je ta partizanski oddelek prevrgel v Cicelj in od tamkaj nadaljeval napade na okupacijsko oblast in tako začel s povečanimi akcijami proti fašizmu.

J. Z.

In potem se je začelo

V maju je bilo. Vse je dehtelo, brskalo od pomladnega razpoloženja. Le ti nisi opazil tega. Srce ti je kljuvalo nam neznan bol. Kot da bi se takrat slutil, da boš še tisto leto moral umreti.

Ob oknu sva poslušala regljanje strojnic in strmela v mesečno noč brez besed. Nisem vedela, da te bo ena od teh ubila. Veselila sem se regljanja, stiskala pesti ter želela vso srečo našim partizanom. Prinašali so nam sodbodo.

Nisi hotel izostati. Pridružil si se jim, jaz pa sem ti sledila. Postal si hraber, ne, postal si drzen! Mene pa je bilo strah podinjanih fašistov. Nisi vedel tega, nikoli ti nisem povedala. Nekam čudno temno mi je postalo ob proem sikanju krogel. Počasi sem se privadila. Ti si mi dajal pogum, da sem vzdržala.

In potem se je zgodilo... Položil si trudno glavo v moje naročje. V tvojih očeh sem videla smrt. Bila je strašna, neizprosna.

Hotela sem kričati, pa nisem smela.

Bilo je neke v dolenskih hribih.

Mara

Napad na nemško postojanko na Savi septembra 1944

(Iz pogovora s tov. Peterkom - Miškom iz Spodnjega loga)

Tov. Peterka Franc-Miško je popularen mož v našem Zasavju. Po osvoboditvi je bil — kot invalid — vratar v litijski predmestni, pred letosnjo komasacijo občin na pomlad 1992. leta pa je bil predsednik KLO Sava pri Litiji.

Tov. Peterka je mož brez roke. Kako jo je izgubil, ni v svoji skromnosti niti sam povedal. Na tiste dogodke, ko mu je zdravnik — neki Tržičan dr. Boris — pri Gradcu nad Savo (dne 25. marca 1945) odrezal levo roko, ko je bil ranjen pri napadu na Nemce, me je opozoril šele njegov partizanski tovariš Tine Kos-Ciček.

Zadnjič sem se sešel s tovarišem Peterko zaradi pomenka o napadu na Savsko okupatorsko utrdbo. Ta je bila nameščena v nekdanjem župnišču in v sosednjem Prosvetnem domu na Savi, ki je bil med ljudstvo znan pod imenom »didedom«.

O Savi in njenem župnišču smo namreč počeli v »Zasavskem vestniku« že ob priliki Prešernovega kulturnega dne, in prav tisto pripovedovanje o našem slavem pesniku, ki je imel strica Franca Ksaverija na Savi, je dalo pobudo, da sva se s tov. Miškom zapletla v razgovor. Tov. Peterka, ki je bil aktivist-terencež že od leta 1942, v partizane pa je odšel 30. junija 1944, mi je pripovedoval takole:

»V času napada na župnišče je bilo v njem 28 fašev, ki so bili dobro oboroženi in prav tako tudi imenito založeni z najrazličnejšimi vojnimi potrebščinami.

Nalogo, da prežene Nemce s Save, je dobil septembra 1944 partizanski komandant Stojan, ki se je tedaj zadrževal na Mameli nad zasavsko sotesko. Za vodnika si je izbral mene, ker sem kot domačin poznal vse podrobnosti na Savi in v okolici.

Stojan se je približal s svojim oddelkom — vseh nas je bilo okrog 15 — v bližino farože in tedaj je njegov tolmač tovariš Žurga iz Gradiški lazov zavpil iz skrivališča na nemškega stražnika: »Deutsche Soldaten, nicht schiessen!«

Ta poziv smo nekajkrat ponovili iz jarka, ker do postopaj zaradi razpredenih žic nismo mogli.

Nemški stražar pa se je močno ustrašil našega poziva in zlasti še, ko je uvidel, da so se partizani pod okriljem noči približali zastraženemu poslopju.

Se nekajkrat smo se oglasili in pozivali Nemce, naj ne streljajo, temveč da naj se predajo. Pa ni bilo nobenega odgovora. Nemci so se brali k posvetu in so vrata močno zapahnilo.

Vedeli smo, da tenko poslušajo, čeprav niso dali glasu od sebe.

Nato je še sam komandant Stojan pozval Nemce, naj se predajo in jim je dal 10 minut časa, sicer jim bomo zrušili poslopje.

Nestrpni smo čakali, ležeh v jarkih in pripravljali za boj, na nemški odgovor. Preteklo je dovoljenih deset minut in ker ni bilo odgovora, smo užgali z vsem orožjem in ustrelili v zgradbo. Pomagala sta nam dva mitraljeza in tudi nekaj bomb smo vržili že za prvi pozdrav.

Tedaj je komandant Stojan trmakašil še pet minut časa, na kar smo še enkrat užgali. V tistem so se naši minirci približali stavbi in pripravili vse, da zaminirajo stavbo.

Tega so se Nemci ustrašili, in ko so čutili, da se jim bliža konec, se je oglasil nemški komandant:

»Kdo je tam?«

»Partizani!«, smo rezko odgovorili.

»Kaj bi radi?«, se je začelo nemški vprašanje: po glasu smo zaznali, da se mu trese glas in — hlače —

»Ljudje!«, smo vašo postojanko!« smo odvrnili energično.

Nato pa se je razvil takle razgovor:

»Kaj pa mislite napraviti z nami?«

»Ce se boste predali brez strela, greste lahko z nami v gozd ali pa kamor hočete. S seboj smete odnesti svoje obleke in hrano in vse, kar je last posameznika, le orožja in drugih vojaških stvari ne!«

J. Z.

Nato Nemec: »Koliko vas je?«

Naš odgovor: »Za vas veliko preveč!«

»Pa povejte vendar bolj natančno, koliko vas je?« se je zanimal Svab. Stojan pa kratko: »Stiri sto!«, čeprav nas je bilo le — ducat, ker so trije stražili pri mostu.

Nato se je Nemec predal. Zahteval pa je, naj vstopijo partizani v poslopje. Vabil je: »Partizani napreje!«

Stojan je to povabilo seveda po tolmaču odbil: »Ne mi, vi pridite iz poslopja!«

Sprva nihče ni hotel popustiti. Šele nato sta se domenila komandanta, naj se opravi predaja pred stavbo, zato naj prista skupaj partizanski in nemški komandant. Res sta prišla in si podala roki. Stojana je spremljal tolmač Žurga.

Partizan in Nemec sta se domenila zaradi pogojev. Nato je nemški zastopnik sporočil pogoje svojim kameradam.

»Ali ste za predajo in pogoje?«, je vprašal ob koncu sporočila.

»Jawohl!«, so zavpil vsi v en glas.

Tedaj pa so nam srca od veselja zašklopotala in usta so se nam razleza v nasmeh. Zdal je torej vse — dobro...

Tedaj je sprejel komando nad Nemci naš komandant Stojan in ukazal: »Tolmač zbor pred sosednjo hišo. Nemci so se začeli jadrno zbirati pred Smoletovo hišo. Vsa se je vrnila z nahrbtnikom na ramenih. Nato smo napravili pregled, če ni kdo ponesel s seboj orožja. Razen komandantovega namestnika so prišli vsi brez njega. Le pri tem Svabu smo našli skrito pištolo.

»Odvzri orožje!«, mu je ukazal Stojan.

»Ne!«, se je branil Nemec. »To je moja privatna last!«

»V vojni ni nobeno orožje zasebna last!«, smo ga poudarili, naker je odvrnil orožje še ta, najbolj trdovratni Svaba.

Komandant Stojan jim je nato napravil poslovinni nagovor:

»Bodite pametni tudi v bodoče, kakor ste bili danes. Tako ste si rešili življenje. Hitler tako ne bo več dolgo vladal, ker gre vojna proti koncu.«

Nato je naš komandant Stojan izročil nemškemu vojakom pismeno prepustnico, da bi se izkazali pri partizanskih stražah, ki so bile postavljene vzdolž železniške proge. Preden so odšli, se je nemški komandant s kratkimi besedami še zahvalil za lepo ravnanje, segli smo si v roke, na kar je Svaba zakomandiral: »Links um!« in vsa razorožena Hitlerjeva četa se je napotila proti Zagorju.

Mi pa smo nato planili v farože, znesli iz poslopja vse orožje, municijo, vojaško perilo, posteljnino, odeje, prehrano, zlasti mnogo je bilo konserv, moke in vsega ostalega. Izpraznili smo še skladišče v dideldomu.

Peterka je kot domačin pozval bližnje pomagat k prevozu plena. Brž so bili pri rokah sosed Vlado Berdaj, Janez Tomše, po domače Speletov, in drugi. S polnimi vozovi so nato odšli do Spodnjega loga, kjer so dobili še priprgo, naker je odšel ves plen proti Mamoli, kjer smo imeli našo komando. Z Mamola so del plena poslali k Sv. Križu in še naprej na Dolenjsko.

Komandant Stojan je nato določil nekaj mož, da so znesli v stavbo lesa in ga nato zakurili. Še prej pa so polili lesene dele z bencinom. Najprej so zažgali farože, nato pa še sosednji dideldom in s tem onemogočili, da bi se Svabi ponovno usidrili na Savi.

Dideldom se je takoj zrušil, farože pa je dalj časa gorel.

Ta napad je le dosegel svoje. Na Nemce je tako strahotno vplival, da niso poizkušali maščevanja. Niso več zaupali svojim silam. Na Savo se niso več vrnili, saj pa jim je bilo to tudi onemogočeno, ker so druge partizanske enote razrušile do temeljev tudi železniško progo, in piskli lokomotive so od tedaj utihnili po zasavski dolini.

Nemška moč je tako ohromela tudi v tem predelu naše domovine...

Jože Zupančič

prijetno hladil. Vročina je popuščala. Streljanje v dolini je bilo pozabljeno in ljudje so se sprostiti. Slišal si tu in tam tudi že šalo in smeh. Töne je postal zgovornejši. Pripovedoval je o frontni v Galiciji in pri Gorici, kjer je v sedemnajstem pešpolku pretolkel prvo svetovno vojno; Marko je pripovedoval o vojaščini v Jugoslaviji, o oficirskih spetih, o oficirjih in še marsikaj. Luka pa je mrko sedel na strani. Jezilo ga je, da se žena tako bedasto vede. Žena pa je z velikimi očmi gledala po hribu navzdol, skrbno ogledovala vsak kose ceste, ki se je tu in tam belil izmed dreva in dolinice, kjer so bile razmetane njive kakor velike zaplate na zeleni preprogi. Naenkrat zgrabi moža za roko in zavpije:

»Nemci!«

Kakor bi treščil jastreba med jato kokoši, se je razgibal ves hrib. Nekateri so mirili, drugi trepetali, ženske jokale.

Vodnik je prišel k njej in vprašal: »Kje?«

»Tam!« S tresočo roko je pokazala na pot, ki se je kakšnih tisoč metrov južno od njih vila v pobočje hriba. Posamezne postave so lezele počasi po njej, izginjale in se spet prikazovale.

»To so vendar naši! Nikar ne delajte zmede!«

Odšel je k drugim in jih miril.

Ni preteklo pol ure, ko je prišel po bregu kurir. Tu spodaj bo zavzela položaje brigada. Nemci lezejo za njimi v

hrib, pa jih hočejo v tej globeli naklestiti.

Kmalu za kurirjem, ki je izginil spodaj na cesti, so videli posamezne borce, ki so se plazili pod njimi med grmovjem in skalami in zavzemali položaje. Droben fant s strojnico se je vgnezdil prav pod njimi onkraj potoja, ki je v velikem loku oklepal pobočje hriba. Vzemičenje med novinci je raslo. Ženske so spet ternalle. Nekateri možje so jih tolažili, drugi kleli, nekateri spet molče opazovali premikanje brigade pod seboj.

»Kaj praviš, se bodo udarili?« se je nekdo obrnil k vodniku.

»Prav gotovo,« je bil kratek odgovor.

»Kar mirni bodite, saj to ni nič hudega!«

»Nič hudega, lahko pa še bo,« je ihtela žena ob možu, ki je ves bled požiral vodnikovo tolažbo.

V splošno vznemirjenje je zaregljala strojnica. Zdal ni bilo več tako hudo kot jutraj, ko je prišlo, čeprav daleč od njih, tako iznenada. Spet se je začelo prasketanje in pokanje; utihnili, se spet oglasilo, postajalo srdito in spet raztrgano, se prelajalo iz sredine na krilo in spet nazaj, valovilo kakor voda na razburkanem morju: vmes so padala povelja, kriki, podžiganje, navduševanje, kletve, zasmehovanje.

V to drobnjarenje je udaril tov. Najprej eden, potem drugi in še tretji. Granate so padale v gozd pod njimi in trgale zelenje in veje, da so za njimi ostajala gola oskubljenca debela, se preti-

pavale preko položajev in udarjale posamezne že za njimi. Oglušujoče treskanje je dušilo prestrašene krike, zrak se je napolnil z dimom in smrdom po žveplu. Zemlja se je krčila. Star bor se je zrušil v polnem zadetku, vmes je padala toča krogel iz strojnice.

Marko je ležal bled v obraz in s tresočimi rokami grabil drobne veje, Töne je tiščal glavo v travo in šklepetal z zobmi. Slabo mu je bilo, Luka je čepel za debelom in opazoval borce. Sklenil je, da bo takoj, če bi videl koga pasti, skočil na njegovo mesto. Žena je ležala poleg in se ga krčevito oklepala. Jokati ni mogla več. Le drhtela je po vsem telesu. Posamezni izstrelki granat, ki so v začetku trgali zemljo in živo, so se združili z minami, ognjem pušk in strojnic v divje rjovenje, ki je tiščalo k tlom in ni pustilo oddiha niti misli.

Izstrelki so tipali višje v breg. Že so treskali tik pod njimi, da se je zemlja krčila in v cape raztrgana, kakor toča, padala po njih in jih pomešana s prahom in dimom, dušila. Ves hrib je bil zavrt v žvepleno meglo, ki je kakor mra ležala nad njimi. Postalo je mračno in sonce je viselo v megli kakor krvavordeč kolobar brez sijaja in brez toplote.

V divjem trušču se je Luki zazdelo, da je strojnica pod njimi utihnila. Pogledal je dol. Res: borca ob njej ležita na obrazu, strojnica pa je obrnjena počez. Iztrgal se je iz ženiniga objema in skočil po bregu navzdol, planil z enim skokom čez cesto in legel k stroj-

nici. Potegnil jo je k sebi in poskušal sprožiti. Toda nič. Tudi strojnica je mrtva. Ogledoval jo je, poskušal, prožil. Niti čutil ni, kako so udarjale krogelje v kamenje krog njega. Slednjič! Zapela je! Zavpil je kakor blazen in iskal ciljev. Da, tam! Tam iz onega grmovja, kakšnih sto metrov pred njim na mali vzpetini. Od tam ropoče sovražna strojnica.

»Nate, hudiči!« Stisnil je strojnico k sebi, nameril in sprožil. Strojnica na oni strani je utihnila. Vendar že naslednji trenutek se je še bolj srdito oglasila.

Luka se je stisnil k tlom:

»Le daj, pes, vrnem tle!«

Komaj je popustilo sikanje krogel okrog njega, je udaril spet on. Prožil je, dokler je bilo kaj v redniku. Nato se je stisnil k tlom in potegnil k sebi zabož z municijo. Vzel je iz njega nov redenik, ga vlagal in divje klel, ker mu ni šlo čisto posreči. Naenkrat je čutil ob sebi roko. Pogledal je: bil je Marko.

»Pomagaj ti bom.«

Luka je prikimal.

»Te je premagalo! Dajta, da po-

kažemo tem hudičem!«

Skoro je spet zapela strojnica. Z desne je nekdo upil povelje:

»Pripravite se na juriš!«

Luka je divje streljal, Marko pa je zbiral municijo.

»Juriš, juriš, juriš!« Divje rjovenje je prevepilo treskanje granat in regljanje strojnic. Kakor hudournik so se vsuli borci iz zaklonov navzdol proti

sovražniku z divjim vpitjem in streljanjem.

Luka je vstal, stisnil strojnico k sebi, skočil preko meje v gozd, streljal in kričal. Marko je planil za njim.

»Juriš, juriš, juriš!«

Bombe so se raztreščile med grmovjem in v njihov dim so planili borci. Skoraj brez sapa je treščil Luka v grmovje, od koder je še pred nekaj sekundami sikal smrtonosni ogenj v njihove vrste.

Ob strojnici je ležal vojak s prestreljeno glavo. Marko, ki je bil tik za Luko, je planil naprej, jo pograbil, vložil nov redenik in že hitel za ostalimi, ki so podili bežeče.

Obračun Partije Trbovelj pred VI. kongresom

V sredo 16. julija so se zbrali člani Partije mesta Trbovelj v Domu kulture, da pregledajo svoje delo. Konferenca so se udeležili izvoljeni delegati osnovnih partijskih organizacij, prav tako pa tudi številni predstavniki množičnih organizacij. Med gosti sta bila navzoča tov. Janez Vipotnik, član CK KPS, tov. Janez Jesenšek, sekretar OK KPS Trbovelj in še drugi.

Konferenca je bila plodna po svojem delu in vsebini. Člani so kritično ocenili dejavnost prejšnjega mestnega komiteja KP, kjer je delalo samo nekaj tovarišev, ostali pa se niso zavedali svojih dolžnosti, zato jih člani Partije niso ponovno volili v novi mestni komitej KP.

Tov. Jože Pikl, sekretar MK KPS Trbovelj je v svojem poročilu podrobno analiziral delo Partije mesta Trbovelj, hkrati pa obravnaval naloge, ki stoje pred nami.

Ko je govoril o delu naših sindikalnih organizacij, je dejal, da svojih nalog niso v celoti izvršile — pohvalil pa je nekaj dobrih sindikalnih podružnic, med njimi organizacijo v trboveljski cementarni, sindikalni pododbor elektroobrata in sindikalno na rudniku Trbovelj, grajal pa je sindikalno podružnico rudarjev v Trbovljah. — Osvobodilna fronta mesta Trbovelj je napravila korak naprej. S podrobno izdelanim delovnim načrtom ji je uspelo uvrstiti organizacijsko plat svojih terenskih odborov, kar se zlasti odraža pri pobiranju članarine ter v pomoči pri kulturno-prosvetnem delu in podobno. V okviru OF deluje prav dobro ženska sekcija.

Kulturno-prosvetno delo je sicer napredovalo, vendar ne v toliki meri, da bi smeli biti z uspehi popolnoma zadovoljni. Lepo se razvija novostanovljeni »Svoboda« na sektorju Dobrna, prav tako pa napreduje dejavnost društva »Svoboda — Zasavje« v spodnjem delu Trbovelj.

Napredek zaznamuje v Trbovljah Ljudska univerza, ki je imela letos več uspešnih predavanj, prav tako je velika pridobitev za Trbovelj nova knjižnica in čitalnica, ki sta se pred kratkim odprli.

Redni študij — obveza članov pred VI. kongresom KPJ

Študijski sestanki Partije so bili do nedavnega zelo slabo obiskani, čemur je bil v veliki meri kriv mestni komitej KP, ki je posvetil temu vprašanju vse premajhno pazljivost. Pred mese-

Pevski zbor »France Prešeren« v Trbovljah

Na povabilo del. pevskega društva »Zarje« v Trbovljah, je prišel moški pevski zbor »Fr. Prešeren« iz Kranja v Trbovelje, kjer je izvedel pevski koncert. Ob svojem prihodu so doživeli lep sprejem. Pred rudniško restavracijo jim je zaigrala Delavska godba, nato pa so jim pevci »Zarje« zapeli pesem v pozdrav. Gostje so se za sprejem zahvalili s Försterjevo pesmijo »Gorenjski ljudje smo veseli«. Po sprejemu, kateremu je prisostvovala velika množica občinstva, so si gostje odpočili, zvečer pa so priredili v Delavskem domu pri polni dvorani koncert, ki so ga odlično izvedli. Mnogo pesmi so morali na željo poslušalcev ponoviti. Po koncertu jim je priredila »Zarja« v rudniški restavraciji družaben večer, kjer so se pevci ob prijetnem razgovoru spoznavali med seboj.

V nedeljo zjutraj so si gostje ogledali Trbovelje, nekaj si jih je ogledalo tudi premogokop, nakar so se nadvse zadovoljni z dožitvijo v Trbovljah in z obljubo, da se bodo v avgustu udeležili velikega festivala, vrnili zopet v Kranj.

Strokovno oceno o koncertu bomo še objavili.

cem pa je ta študij ponovno oživel. Vsakih 14 dni se vrše predavanja o določenih vprašanjih, ki jih poslušajo člani posameznih OPO.

Važen pripomoček za politično vzgojo je tisk, vendar se ga člani ne poslužujejo v zadovoljivi meri. Tako je imela »Ljudska pravica« 1950. leta 300 naročnikov, danes pa komaj še 148. Napredek pa zaznamuje »Delavska enotnost«, pri kateri se je število naročnikov dvignilo od 112 na 170. Prav tako se je zboljšal položaj z lokalnim tednikom »Zasavski vestnik«, ki je imel lani 1473, sedaj pa 1990 naročnikov. Teden tiska, ki ga je organiziral okrajni odbor OF v okviru MK KPS Trbovelj, ni dosegel svojega namena, ker so se člani komiteja za to vprašanje premalo zavzeli.

Gospodarski in komunalni napredek mesta Trbovelj

Gospodarski in komunalni napredek mesta Trbovelj beleži večji razmah šele od lanskega leta dalje. V prejšnjih letih, tako tudi leta 1948, ni bilo nobene pravega napredka in iniciative. Po raznih sejah in konferencah se je mnogo govorilo, konkretno pa zelo malo napravilo. V tem pogledu se je položaj od leta 1950 dalje izboljšal. Silno slaba lastnost članov Partije in vseh odgovornih je bila, da so na več krajih začeli z raznimi deli, ki pa se potem sploh niso skončali. Konkreten primer za to so n. pr. Trgovski dom, Sindikalni dom in Kulturni dom na trboveljskem stadionu. Šele sedaj, po štirih letih, se bodo spet nadaljevala ta dela, izvedenjski Trgovski dom, kjer pa je treba omeniti, da si je SSD Rudar na stadionu svoj športni dom že sam uredil. Napredek v komunalni dejavnosti se opazi od lanskega leta dalje, saj se je v tem času začela urejati trboveljska glavna cesta. Prav tako se je v rekordnem času zgradil Partijski dom v Trbovljah, ki je najlepši v Sloveniji.

Letošnje leto in v bližnji prihodnosti pa stoje pred člani Partije in pred vsem prebivalstvom mesta Trbovelj sledeče naloge:

Dokončati se bo uredila trboveljska cesta od Vod do Dimnika. Na Vodah gradimo mogočen spomenik padlim borcem. Delavsko kulturno društvo »Svoboda — Zasavje« (ki deluje v Spodnjih Trbovljah) si bo pri Sušniku uredilo svoj lastni kulturni dom z gledališkim odrom in kinematografsko aparatur. Gradnja novih objektov Strojne tovarne »Miha Marinko« v Trbovljah je že v polnem teku; ker se zaradi teh novih objektov podirajo zastarele stanovanjske hiše nekdanje Glazute, se v pospešenem tempu skončajo: stanovanjska hiša za 12 družin na Vodah ter enako poslopje na Dežmanovem travniku, prav tako tudi Sindikalni dom pod Parashumom — predvidena pa je gradnja stanovanjskih hiš na Limberku. Društvo »Svoboda« v Zgornjih Trbovljah bo dokončno dogradilo in adaptiralo Dom kulture.

Mestna občina popravlja poslopje osnovne šole na Vodah, v teku pa je gradnja novega trboveljskega pokopališča. Rešuje se nadalje vprašanje izpolnitve trboveljskega vodovoda za pitno vodo ter zajetje novih studencev — v Gabrskem pa se gradi velika mizarška delavnica, ki bo s svojo zmogljivostjo popolnoma krila vse domače potrebe. Preurejuje se Telovadni dom TVD Partizana v Trbovljah, v kratkem pa bo otvoritev športnega doma SSD Rudarja. — Vse te naloge pa zahtevajo predvsem od članov Partije, da v redu izpolnjujejo svoje dolžnosti.

Na konferenci se je precej časa obravnavalo tudi vprašanje članarine. Nekatere OPO je ne plačujejo redno. Diskusija je pokazala, da je pač boljše, če nekdo ni član Partije, ako ne izpolnjuje vseh določil partijskega statuta. Tako je na konferenca obšla posamezne članke Partije, ki so podlegli vplivu klera ter se cerkveno poročili, ka-

kor sta bila to na primer dva tovariša iz Strojnih tovarn »Miha Marinko«, ki sta bila na partijskem sestanku v tovarni iz Partije izključena.

Podrobno je konferenca razpravljala o delu MK KPS Trbovelj in odnosu posameznih OPO do članskih sestankov. Živa diskusija je nastala pri obravnavanju predloga kandidacijske komisije za novo partijsko vodstvo mesta Trbovelj. V novi MK KPS Trbovelj je konferenca izvolila 15 članov, ki so najboljši in preizkušeni ter delavni borci za izgradnjo socializma.

Delovne naloge, ki jih je sprejela ta partijska konferenca, obsegajo vprašanje ideološke izgradnje članov, študija, kulturno-prosvetno dejavnost v »Svobodi« in delo v TVD Partizan, nadalje organizacijska vprašanja, članarino, gospodarske naloge, med katerimi je pač najvažnejša izgradnja Strojne tovarne »Miha Marinko« v Trbovljah, kar pa seveda ni dolžnost same partijske osnovne organizacije v tovarni, marveč naloge vseh članov Partije mesta Trbovelj.

Kakor je ta konferenca ocenila delo in osvetlila napake MK KPS Trbovelj in posameznih članov Partije, tako je bila na drugi strani vendar pomajhnikljiva, da ni obravnavala tekmovanja naših delovnih kolektivov na čast VI. kongresa KPJ (akoravno se je konferenca slišala kot predkongresna). Prav tako ta konferenca ni obravnavala napak v izvajanju naših javnih nalog, kot je na primer počasno napredovanje tlakovanja trboveljske ceste, nadalje počasna dela na trboveljskem stadionu, ki mora biti pripravljen za izlet družtev »Svoboda« meseca avgusta, in še podobna vprašanja. Kakor je konferenca na eni strani rodila pozitivne uspehe in kritično analizirala delo Partije mesta Trbovelj, tako so imeli razgovori na njej še razne pomajhnikljivosti, ki jih bo moral novi MK KPS Trbovelj v bodoče odpraviti.

Odprta mestna partijska konferenca v Zagorju

Dne 15. t. m. so imeli v Zagorju prvo odprto mestno partijsko konferenco. Zanimanje zanjo vidimo iz tega, da se je udeležilo 40% nečlanov Partije. Ne pomnimo se konference, ki bi ji prisostvovalo 90% delegatov kot tokrat. Zato je bila tudi dvorana premajhna in ni mogla sprejeti vseh, ki bi se radi približali spoznanju z delom Partije.

POLITIČNO POROČILO

Sekretar MK KPS Zagorje tov. Ludoviko je v svojem izčrpnem političnem gospodarskem poročilu podal pregled o politični situaciji doma in v svetu, kjer je zlasti poudaril napadalno politiko SZ in njenih satelitov kakor tudi osvajača prizadevanja sosedne Italije. Ko je govoril o protijugoslovanski vataškani politiki in njenem vztrajnem delovanju pri nas, je navedel primer župnika Goloba iz Zagorja, ki se jezi nad ukrepi naše ljudske oblasti za zatiranje kolordarskega broda, čes: država naj se sama brigaa, da uniči ta mrežec (Gospodu župniku bi bilo morda všeč, če bi se ta nevarna žuželka razširila v takšni meri, da bi ljudje v jeseni ostali brez krompirja, tega najvažnejšega ljudskega hraniliva). Poročilo omenja nadalje delo protijugoslovanskega delavca in navaja primer učitelja v St. Gotardu, ki sama vodi otroke v cerkev kot v dobi najhujšega klerikalnega pritiska. Tudi učiteljica v Izlakah razume bitko proti mističizmu na ta način, da svari ljudi, »da ni varno hoditi v cerkev«. Prav tako je v Zagorju prosvetni delavec, ki šteje za svoje izvenšolsko kulturno-prosvetno delo to, da vodi pekar na kor (gro za učitelja na rudarski šoli v Zagorju tov. Guno, o katerem smo že pisali; opomba pisca). Pri obravnavanju demokratizacije ljudske oblasti pravi poročilo, da združitev malih krajevnih odborov že rodi prve uspehe, s katerimi so zadovoljni celo tisti, ki so se temu prej najbolj upirali. Iz referata tov. sekretarja smo izvedeli še razne zanimivosti iz dela naših delavskih svetov, zlasti pri rudniku, nadalje o kulturno-prosvetnem delu, o dejavnosti rudarske sindikalne podružnice in o gospodarskem na rudniku Zagorje, o čemer bi pa bilo preobširno razpravljati na tem mestu. Velik del referata je bil posvečen borbi proti mističizmu in protijugoslovanski ter posledic vataške politike kakor tudi pojavom informbirojevstva in njegovi lažni propagandi.

ORGANIZACIJSKO POROČILO

Zanimivo je bilo nadalje organizacijsko poročilo, ki ga je imela tov. Anka Pajcarjeva, članica MK KPS Zagorje. Ta pravi med drugim tole:

Partija v Zagorju je v preteklem obdobju opravljala svoje naloge v glavnem uspešno. Pri mestnem komiteju KP se se v okviru agitpropke komisije ustanovili odseki za ideološko izgradnjo, za tisk, za kulturo in prosveto in za pomoč pri telesnovzgojnemu delu v TVD Partizan.

Delo teh odsekov je bilo dobro. Odsek za ideološko vzgojo je priredil seminarje, ki so jih in jih še obiskujejo vodilni funkcionarji množičnih organizacij in ustanov. Odsek za tisk je priredil Teden tiska in pridobil 34 naročnikov na našo lista. Ta odsek je ustanovil nadalje klub dopisnikov. Delo v OPO se je z malimi izjemami izboljšalo. Iz Partije je bilo od zadnje partijske konference v lanskem jeseni zaradi nedelavnosti, nemoralnega življenja in pojavov oportunitizma kakor tudi zaradi nepravilnega odnosa do religije izključeno 14 članov. Glede plečevanja članarine in obiska sestankov je v OPO boljši položaj kot v rudniškem komiteju KP: v prvih se plačuje članarina 93-odstotno, v drugem pa samo 70-odstotno.

Razširiti organizacije se posveča premajhna pazljivost, saj je bilo od lanskega septembra do danes v KP sprejeto samo 36 novih članov. Glede tega vprašanja imajo nekatere OPO še zelo ozko gledanje.

Po socialnem sestavu je v OPO 72% delavcev in gospodinj, 27% uslužbencev, ostalih pa 1%.

Organizacijsko poročilo ugotavlja, da se še nismo naučili pravilno razdeliti funkcije na posamezne člane. Ni redke primer, da dobe nekateri tovariši dnevno po več vabil na sestanke, posvete, konference in podobno, in dostikrat za eno in isto uro. Tej nevednosti se je posvečala velika pažnja, ker so pri mestnem komiteju KP podili plan sestankov — žal pa se vedno nagledajo množične organizacije, društva, ustanove, podjetja itd., ki predvideni sestankov ne prilagajajo, tako da pride dostikrat do nezaželenih nasprotij, ki jih povzročajo razni sestanki na enem in istem področju na en in isti dan.

Tudi glede razporeditve partijskega kadra ne moremo biti zadovoljni. Partijska organizacija v mnogih primerih ni delala s tovarški, ki so dovršili partijsko solo ali tečaj, ni jim dala možnosti za nadaljnji pravilni razvoj, ni jih postavila na ustrežajoča jim mesta. Zato ni čudno, če mnogi od teh tovarišev danes ne koristijo organizaciji kakor bi lahko po svoji osnovni ideološki izobrazbi.

O partijski morali se danes vse premalo razpravlja. Prejeto govorimo o liku komunista v Zagorju se je zgodilo, da je bil izključen član Partije, ki je bil zadolžen na svojem delovnem področju za ideološko delo.

Ta moč pa (nek bivši paznik na rudniku) je raji izvajal z ženskami, s katerimi imel več nezakonskih otrok. Kolektiki za to tudi izključili iz svojih vrst.

Pri obravnavanju vprašanja o čuvanju stosti Partije je bilo rečeno, da mora biti vsaka organizacija izločiti iz svoje sredine nepoboljšljive člane, kakor tudi tiste, ki s svojim delom dokazujejo, da so na skrajni prisojbi informbiroja, čeprav bi na skrajni radi voljali za dobre partije.

Partijska organizacija posveča vse premajhno skrb svojim članom. Člane vidimo samo pri delu, ki ga terjamo od njih, zanimamo se pa, kako se jim godi v domačem življenju. Marsikakšen član živi v nebičajnih pogojih, pa si ne upa pravi izboljšanje, da ne bi bil odlohan za opustitve. Za člane Partije — mislimo na delavne člane — je treba skrbeti, da ne imajo vsaj toliko, kot imajo največji nerodni v reakcionari. Vsako zaposlovanje potojcev v socialnem pogledu moramo odpraviti. Pri tem pa je treba upoštevati tudi to, da se Partija bide za izboljšanje ljudskih pogojev vsoga delovnega ljudstva, ne samo za svoje člane. Zato tudi, da Partije ne sme biti nobenih privilegijev, tudi zanje velja pravilo: kdor več skupnosti, da naj od skupnosti tudi več dobi! Nekateri člani Partije v Zagorju so bili zelo delavni, dokler so se borili za izboljšanje svojega oalnega položaja (boljša služba, lepše stanovanje itd.). Ko so pa to dosegli, so postali nedelavni. Partija mora paziti tudi na ljudi, ki se jim je »zavrtelo« v glavi od senilnih materialnih neseh.

O družinski pravi to poročilo, da se ne tera še vedno ne morejo otresti ozkosti, vključevanja novih članov. Od lanskega leta se sicer opazi izboljšanje, ker so skoraj vsi partijski veljani tudi v raznih drugih organizacijah in organizacijah vendar na ne posebej zadostno pažnjo vključevanju članov v te ustanove. Drugo resno vprašanje je ved. Skoraj vsa društva pa velja opozoriti, da ne posvečajo zadostno pažnjo ideološki in politični vzgoji svojih članov. Nekateri društva imajo le redko članske sestanke, druga pa celo po enkrat na leto, namreč na letnem obnem zboru. Zato je tudi povsem med članstvom v čestih primerih slaba.

(Nadaljevanje na 5. strani)

EARL BIGGERS:

Skrivnost

EWIE DURAND

Chan se je vrnil v konec dvorane. Zanimal ga je rahel šum, ki je prihajal iz predboja, in je zato odšel, da bi videl, kaj se dogaja. Nekdo je šel skozi vrata, ki se držala v spodnje nadstropje. Chan je spoznal v njem zaradi svetlih las Garrigueja Andberryja.

»Kaj sem cigareto na stopnicah,« je dejal. »V sobi je strašno kajeno.«

Oba sta tiho prišla v sobo in sedla na stol.

Iz kuhinje se je slišalo ropotanje s posodo, ki jo je urejal Parady; mešalo se je z brnenjem filmskega aparata in besedami polkovnika Bentema, ki je neopretrgoma govoril.

»Utrudi sem se že,« je končno pristavil predavatelj, »sicer pa pri slikah, ki pridejo sedaj na vrsto, razlaganje ni potrebno.«

Umaknil se je iz ospreja in se usedel na stol.

Čez deset minut se je film izvrtil in polkovnik je dal v aparat drug zavoj filma. Spet je začel govoriti. Ravno je začel, da bo čez nekaj minut predstava končana, ko se je zavesa na steklenih vratih nenadoma razgrnila in neka bela postava je stopila v sobo. Nekaj trenutkov je stala med vrati ko strah, osvetljen z lučjo izza hrbita.

»Nehajite, je vzkliknila. »Prenehajte in priglize luč! Hitro, hitro, prosim vas! Glas Eliane Andberry, kajti prikazen je bila ona, je bil nenavado razburjen.

v spodnjem nadstropju in se potem spustil po reševalni lestvi. Nato je izginil v megli.«

»Spodaj je moja pisarna,« je rekel Kirk mirno. »Lahko gremo gledat, da bomo videli, če je bil mogoče v njej sir Frederik.«

S pogledom je šel čez skupino svojih gostov.

»Kje je sir Frederik?«

Parady se je prikazal iz kuhinje: »Gospod, sir Frederik je odšel v pisarno pred kakšnimi desetimi minutami.«

»V pisarno? Čemu?«

»Zvonil je alarmni zvočnik nad vašo posteljo, namreč tisti, ki je v zvezi s pisarno. V trenutku, ko sem to opazil, je sir Frederik ravno stopil v vašo sobo. Rekel mi je: »Ni treba nikogar vzmernirati, grem sam pogledat.«

Kirk se je obrnil k Charlieju Chanu: »Ste tako ljubeznivi in greste z menoj?«

Charlie je stopil brez besed za njim in močje sta hitro prispela v spodnje nadstropje.

Pisarna je bila razsvetljena. Soba, od koder so držale stopnice, je bila prazna. Vstopila sta v srednje sobo.

Okno je bilo odprto. Čeprav je bila zunaj megla, je Chan videl zelenje palice reševalne lestve.

Zdelo se je, da je soba prazna. Toda Kirk, ki je šel naprej, je naenkrat zavpil in pokleknil na tla.

Na njih so bile črne svile nogavice, čevlji pa ni bilo.

Tudi Parady je prišel v pisarno. Nekaj trenutkov je opazoval truplo na tleh, potem pa se je obrnil k Kirku:

»Ko je sir Frederik odšel dol, je imel na nogah copate. Silno čudne copate, gospod.«

Barry Kirk je stal kot prikovan in bil ves razburjen. Ni si mogel razlagati, da se je ta žoligara odigrala ravno v njegovi sobi. Toda ravno je bil jasna: na tleh je ležalo nepremično truplo sira Frederika Brucea, človeka, ki je bil še pred nekaj trenutki poln življenja.

»Ubogi sir Frederik!« je dejal. »Kolkokrat mi je danes pripovedoval, da se njegovo potovanje bliža koncu. Zdi se mi, da je ta konec prišel mnogo hitreje, kot pa da je sam pričakoval.«

Umaknil je za nekaj trenutkov, nato pa se je obrnil k Chanu:

»Gospod Chan, vsega skupaj nas je le nekaj ljudi, ki vemo, da je trajalo to potovanje skoraj dvajset let.«

Chan je priklinal z glavo. Nato je potegnil svojo zlato uro, jo spogledal nanjo, pritiskal na pokrov in jo spet vtaknil v žep.

»Smrt pomeni odhod v raj,« je rekel. »Toda v tem primeru se mi zdi odhod nekolkoliko skrivnosten.«

»Dobro, kaj naj zdaj storimo? Ali naj pokličemo policijo? Zdi se mi, da noben policist ne bo znal pojasniti te uganke, mislim namreč na tiste policiste v uniformah.«

Barry Kirk se je poskušal nasmehnuti. »Gospod Chan, mislim, da bi morali v začetni preiskavo o tem dogodu.«

Trmast in uporen pogled je zasijal iz Kitajčevih očl.

»Gospodična Morrow je zgoraj. Mislim, da jo ona članica pisarne preiskovalnega sodnika. Ali smem staviti skromen predlog?«

»Vidite, na to nisem pomislil.«

Kirk se je obrnil k svojemu slugi:

»Parady, prosite gospodično Morrow, naj pride k nam. Opravičite me pri povabljenih in prosite jih, naj me malo počakajo.«

Parady je odšel.

Kirk je začel počasi korakati po sobi. Vsi predali velike pisalne mize so bili odprti in njihova vschima razmetana.

»Nekdo je brskal po predalih,« je pripomnil Kirk.

Ustavil se je pred priprtimi vrati blagajne.

»Blagajna je odprta,« je pripomnil Chan.

»Da... Vidite, sedaj mi je čimda glavna nenavada misel. Danes popoldne mi je prišel sir Frederik svetovati, naj vzamem iz blagajne vse vrednostne predmete in jih prenesem v zgornje nadstropje. Ubogal sem ga, ne da bi ga vprašal, kaj s tem misli.«

»Razumem... Toda zvečer za mizo mi je mimogrede omenil, da je pustil blagajno odprto. To si je vredno zapomniti. Eno je jasno: sir Frederik je hotel nekemu na staviti past; pustil je blagajno odprto, da bi privabil hudočelca.«

Chan je s prstom pokazal na malo knjigo, ki je ležala zraven trupla.

»Ne dotikajmo se ničesar. Toda bodite tako ljubeznivi in pogledite to knjigo, potem pa mi povejte, kje se je nazadnje nahajala.«

Kirk se je nagiblil in pogledal knjigo.

»To je seznam članov Cosmopolitan kluba. Po navadi je bil poleg telefonskega aparata. Toda to nam ne bo nič povedalo.«

Okrog očl Chana so se pojavile gube.

»Kdo ve? Tudi to utegne biti kazipot... Ali je sir Frederik prihajal v klub?«

»Da. Jaz sem mu dal člansko karto. Tja je odhajal, da je opravljal svoje korespondenco. Toda... ne razumem.«

»Mislim, da gre za tole: ta genialni človek je pred, preden je podlegel rani, postal način, da bi nam zapustil znamenje, po katerem bi mi lahko prišli do sledi za hudočelcem.«

»Toda,« je naenkrat vprašal Kirk, »kje so copate?«

Chan je skomizgnil s rameni.

»Te copate so v prejšnjem primeru imeli za glavno sled. In kakšen je bil uspeh? Nikakršen. Če bi se vprašal pri sedanjem primeru, bi jaz sam zase iskal sled rajši v drugo smer.«

Ta trenutek je stopila v pisarno gospodična Morrow. Njen obraz, po navadi svezl in rdeč, je bil sedaj smrtnobled. Spragovorila ni besede, le stopila je k pisalni mizi in pogledala na tla. Tedaj se je stresla in omahnila. Kirk ji je prikočil na pomoč in jo obdržal.

»Ne,« je rekla, »ni potrebno! Ne bom se onesvestila. Ta trenutek sem v svoji dolžnosti in bom vzdržala do konca. Ali dvomite v moje hladnokrvnost?«

»Ne,« ji je odgovoril Kirk.

Gospodična Morrow je sedla za mizo in prišla za telefonsko stališče.

»Dawson 29,« je rekla. »Ali je to vaša stena palača? Prosim vas, pokličite steno Flanneryja. Halo! Kapitan? Tukaj je Morrow. V pisarni gospoda Kirka. V skrajnem nadstropju Kirk Buildinga je bilo eno jeno hudočelstvo. Potrebna je vaša pomoč.«

Vstala je in se nagnila nad truplo sira Frederika. Njen pogled je bil najprej usmerjen na mali rumeni knjižič, nato pa na noge brez čevljev. Vprašujoče je pogledala na Chanu.

»Ko je odšel, je imel na nogah copate. Hilarija Gotha,« je dejal Kitalec. »Nile je spomin na nepojasnjeno hudočelstvo iz leta 1934. Gova policijske prakse. Tu je Parady, vam bo lahko povedal, da je videl te copate na njegovih nogah.«

Sluga je ta trenutek stopil v sobo. »Gospodična Morrow ga je pogledala z očmi, sploščeno naravnost v obraz:«

»Povejte vse, kar veste,« mu je ukazala. »Delal sem v kuhinji, ko se mi je zagnalo da slišim zvonjenje alarmnega zvonca, ki nad posteljo gospoda Kirka. Stopil je na spalnico, da bi se prepričal, če je bil res glas tega zvonca. Istotčasno pa je v sobi sir Frederik. Bilo je videti, kakor da pričakuje, da se bo nekaj zgodilo. Ne vem, zakaj sem imel ta vtis...«

»Nadaljujte,« mu je rekla gospodična Morrow, »saj je šel sir Frederik v vašo sobo?«

»Da, gospodična. Rekel sem mu: »Spet je nekdo, ki ni iz te hiše,« sir Frederik je bil popolnoma tamen. Smehljaj se je. Rekel je: »Prav imate, toda nikar se ne vznemirjajte! Sam bom šel gledat. Ni treba vzemirjati niti gospoda Kirka in njegove gostov.« Odšel sem z njim do njegove postelje. Sezul je čevlje. Stopnice najbrž niso bile noma čiste, sem pripomnil. Mož se je smehnil. »Dobro, je imam, kar potrebujem. Edne copate so bile poleg njegove postelje. Nataknil jih je na noče... V teh čevljih bom našel, mi je odgovoril. Ko sem vstala do vrha stopnic, sem ga ustavil. Vse me je strah... Imel sem občutek...«

Naši čitatelji pišejo

V trboveljskem okraju so doslej našli 463 koloradskih hroščev

Poleg tega pa so uničili še 4320 ličink in 308 jajčec

Po pravici je nekdo pred kratkim zapisal v »Zasavskem vestniku«, da je koloradski hrošč za nas vse sovražnik št. 1. Lansko leto niso našli v našem okraju toliko teh škodljivih žuželk. Tudi pravočasno so se vsi lotili uničevanja tega tako nevarnega sovražnika naših poljskih kultur. Prav tako so bila letos izdana navodila za pokončevanje tega škodljivca, toda na žalost niso vsi tega vzeli resno, zato je bilo že več kmetov po sodniku za prekrške pri OLO Trbovlje za njihovo molamarnost obsojeno. V celotnem okraju so ugotovili do 15. julija t. l. 4230 ličink, 308 jajčec in 463 koloradskih hroščev.

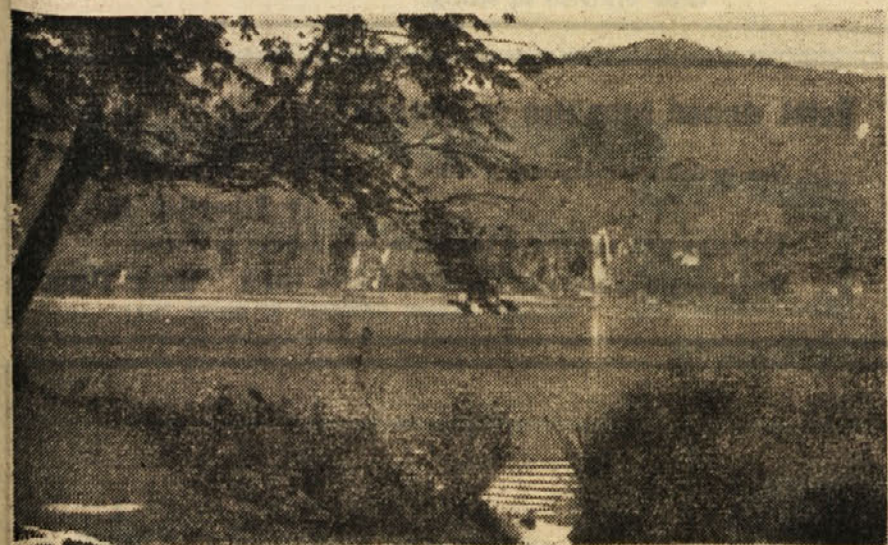
Zanimivo je, da v ljudski občini Čemšenik doslej niso našli tega nevarnega škodljivca, prav tako so našli v Podkumu le tri hrošče. Na Trojanah so se prav dobro lotili tega dela ter našli samo dva hrošča in 445 ličink, jajčec po nobenih. Ker so ljudje že prvič resno prijeli za delo, pri drugem pregledu niso našli tega poljskega mrčesa.

Zelo nevarno pa je okuženo področje ljudske občine Zagorje. Tukaj so doslej ugotovili v krompirjevih nasa-

dih 115 hroščev, 1648 ličink in 4 jajčeca. Ker pa so v Zagorju posamezniki odredeno kontrolo slabo vršili, je bilo več ljudi zaradi njihove malomarnosti kaznovano. To delo je v Zagorju hvalje vredno opravila šolska mladina ter uradna kontrola, ki je prišla za njo.

Pa poglejmo še, kako je s tem mrčesom po drugih naših občinah. V trboveljski občini so našli na 16 hroščev, 760 ličink in 15 jajčec, v Hrastniku na 20 hroščev, 55 ličink in 20 jajčec, v Radečah pa so našli 269 hroščev, 802 ličink in 176 jajčec. V Loku pri Zidanem mostu so našli 24 hroščev, 204 ličinke in 41 jajčec, v Poljskem 2 hrošča, 140 ličink in 43 jajčec, v Senožetih 2 hrošča, 12 ličink in 2 jajčeci, v Mlinšah 8 hroščev in 135 ličink, na Dolu pri Hrastniku 15 hroščev, 14 ličink in 6 jajčec — v Dolah pri Litiji pa so našli dva hrošča in 15 ličink.

Ker se je ta ljudski sovražnik po naših njivah tako razpasel, je OLO Trbovlje že storil vse potrebne korake za zaščito krompirjevih nasadov v našem okraju. Krivci, ki ne bodo pregledali svojih njiv, bodo najostreje kaznovani.

Plitvička jezera, kjer so bili na izletu zagorski planinci

ANIMIVOSTI

SVET PRED 50 LETI

Vedno znova so stolpci časnikov polni o naravnih, letalskih, železniških in drugih katastrofah. Marsikdo bi si mislil, da so dogodovščine in pogoste nesreče pridobitev sodobnega sveta in da je življenje tekle v začetku sedanjega stoletja veliko bolj mirno in brez večjih pretresljivih dogodkov. Toda raje pogledimo, kaj pravi kronika pred petdesetimi leti. Res je, da je čas ob prelomu zadnjega stoletja bil čas miru, pa tudi čas naglega in nervoznega vzpona tehnike, ki je prinesla med ljudi naglo.

LETO 1902 JE PRIČELO S KATASTROFAMI

Ze takoj ob pričetku, 14. januarja, je našlo smrt ob veliki rudniški nesreči v Bruxu 44 rudarjev. Dva dni pozneje je po vsej Evropi divjal silovit vihar, ki je povzročil velika razaranja zlasti na Dunaju. Število ponesrečenih, mrtvih in nesreč je bilo v tisoce. Vihar je izruval tisoče in tisoče dreves, podrl ogromno število tovarnih dimnikov in drogov telefonske in električne napeljave ter celo povzročil izstrelitev nekega vlaka. V noči med 19. in 20. januarjem je zarezalo kraljevo dvorno gledališče v Stuttgartu. Na srečo ni bilo nobenih žrtev. V isti karti. Na srečo ni bilo nobenih žrtev. V isti karti. Na srečo ni bilo nobenih žrtev. V isti karti.

Gospodarska podjetja okraja Trbovlje upravlja 13,4 odstotkov vseh delavcev in uslužbencev

V naslednjem prinašamo zbirne podatke volitev v delavske svete in upravne odbore industrijskih in drugih podjetij okraja Trbovlje, ki bodo morda zanimali tega ali onega našega bralca.

V našem okraju imamo 17 podjetij z delavskimi sveti in upravnimi odbori, nadalje 26 podjetij, ki imajo samo upravni odbor ter 56 podjetij, kjer delavski svet in upravni odbor predstavlja celotni delovni kolektiv.

Volitev v delavske svete se je udeležilo 7547 delavcev ali 84,7 % vseh volilnih upravičencev.

Upravne odbore je volilo 739 članov naših delavskih svetov ali 74,2 % vseh upravičencev. Od prvotnih članov naših delavskih svetov je bilo spet izvoljeno le 18,2 %. V teh svetih je 21,1 % žena, 12,3 % udarnikov, 3,1 % odlikovancev z redom dela ali kolajno dela ter 27,9 % članov Partije. V upravnih odborih je 25 % žena, 8 % udarnikov, 3 % odlikovancev in 34 % članov KP.

Od skupnega števila članov naših delavskih svetov je zaposleno neposredno v proizvodnji 82,3 %, v administraciji itd. pa 17,7 % — upravne odbore pa sestavlja 81,7 % ljudi iz produkcije ter 18,3 % iz administracije in podobno.

V upravljanju naših podjetij sode-

Ne pozabi se oglašiti v gostilni pri

Franci Randinger
v Zagorju

kadar greš v kino „TRIGLAV“!

Vsi vabljeni na dobro kapljico in jedačo!

USPEH DRAMSKE DRUŽINE V ZAGORJU

Prejšnjo soboto in nedeljo je gledališka skupina »Svoboda« v Zagorju uprizorila Miklovo Zalo. Zanimanje za to igro je bilo silno veliko, saj so bile že dva dni pred premiero razprodane vse vstopnice. V dveh predstavah je videlo Miklovo Zalo 850 ljudi. Za tretjo predstavu v soboto 19. julija je bil prvi in drugi prostor razprodan že tri dni prej. Prav gotovo bo treba igrati to gledališko delo še četrtič, da bo občinstvo zadovoljno.

Ta uspeh dramske družine v Zagorju privoščimo igralcem in vsem sodelujočim, saj so se res pošteno potrudili. V Miklovi Zali je sodelovalo 64 igralcev, stativov in pevcev. Brez pevcev je nastopilo 36 igralcev. Tudi sam sestav igralcev predstavlja velik napredek, saj je bilo med njimi 27 delavcev, od teh 9 rudarjev, ki delajo v jami. Imeli so 42 vaj, kar ni malenkost, za katere so tvegali 3900 prostih ur. Dobro je, da občinstvo to izve, da ne bo godrnjanja, če »saj dramska družina ni ne dela«.

Za kvaliteto uprizoritve te igre je bilo treba dobrih priprav ter mnogo časa in potrpljenja, prav tako pa res vztrajnega dela režiserja in igralcev. Režiser Ivan Šmon je svojo nalogo izvrstno opravil. Igralci so bili disciplinirani in so pridno obiskovali vaje, zato je bilo njihovo delo nagajeno z navdušenjem gledalcev, ki igre niso mogli prehladiti.

Dramski družini v Zagorju želimo še mnogo takih uspehov.

Verski nestranež fizično napadel aktivista

V Zagorju in okolici smo imeli že več primerov verske nestrpnosti in prevelike gorečnosti v službi vatikanske politike. Tudi v tem kraju je nekaj ljudi, ki se ravna po navodilih škofove okrožnice, v kateri se verniki pozivajo, »da tudi na zunaj pokažejo svojo udanost cerkvi«. Sedaj pa je ta gorečnost zavzela še ostrejša oblika, kar nam kaže primer, ki se je zgodil pred nekaj dnevi.

V komunalnem svetu Ljudskega odbora mestne občine Zagorje je opravljal tajniške posle tov. Albert Hauptman. Znan je kot verski nestranež, saj je dostikrat pred prihodom v službo šel k jutranjim mašam. Njegova posebna »bolezen« (kot bi to on sam rad prepričal ljudi) pa je pijančevanje.

Tudi francoski rudarji se bodo udeležili izleta društev »SVOBODA« v Trbovljah

Komaj mesec dni nas še loči od velikega izleta delavskih kulturnih društev »Svoboda« v Trbovljah, ki bo trajal od 17. do 24. avgusta t. l. Poleg kulturnih društev »Svoboda« iz vse Slovenije, ki bodo nastopili v Trbovljah na glavni izletni dan v nedeljo, 24. avgusta, so napovedali svoje sodelovanje na tej prireditvi tudi Slovenci, ki živijo in delajo v Franciji.

Izletni odbor v Trbovljah je pred dnevi prejel pismo, v katerem sporočajo v mestu Merlebach (Alzacija, Lorena) živčiji rojaki, ki delajo tamkaj kot rudarji, da pridejo tudi oni na izlet »Svobode« v Trbovljah. Ti rudarji so vključeni v svoje kulturno društvo »Sava«. Naši dragi gostje iz Francije dopotujejo v Trbovlje predvideno v soboto, 23. avgusta, kjer si bodo ob več-

černih urah ogledali Golonhovo igro »Križa«, ki jo bo gledališka družina »Svoboda« — Trbovlje-centre uprizorila na prostem in sicer na trboveljskem stadionu. Na glavni izletni dan v nedeljo, 24. avgusta, pa bo pevski zbor »Sava« poleg drugih zborov nastopil samostojno z našimi pesmimi.

Prihod naših rojakov iz Francije na izlet »Svobode« v Trbovljah bo skupno z ostalimi delavskimi kulturnimi društvi »Svoboda« iz cele Slovenije mogla manifestacija hotenja in prizadevanja našega preprostega delovnega človeka po napredku, izobrazbi in kulturi. Ob tej lepi slovesnosti se bodo naši revolucionarni borci spominjali velikih dni svoje veličastne borbe proti delavskim zatiralcem.

Občinski odbori ZB okraja Trbovlje tudi tekmujejo

V smislu sklepa na zadnji seji Okrajnega odbora ZB Trbovlje tekmujejo na čast VI. kongresa KPJ vsi občinski odbori Zveze borcev v trboveljskem okraju. To tekmovalstvo je posvečenemu predvsem organizacijskim vprašanjem in ideološkemu dvigu članstva ZB. Po razpisanih tekmovalnih točkah bodo občinski odbori ZB poročali vsakih 14 dni na OO ZB Trbovlje o doseženih uspehih, — ob zaključku tekmovalstva, ki bo trajalo do začetka VI. kongresa KPJ, pa bodo objavljeni končni rezultati tega tekmovalstva.

Občinske ZB okraja Trbovlje tekmujejo po naslednjih točkah:

a) katera organizacija bo najprej uredila vprašanja vseh tistih borcev, ki stojiše izven svoje organizacije, izdala nadalje še manjkajoče legitimacije ter pobrala članarino do 80 %;

b) katera krajevna ZB bo priredila svojim članom in mladini največ predavanj iz dobe naše socialistične revolucije;

c) katera organizacija bo najprej in najboljše uredila vprašanje življenjskih padev padlih in ustreljenih borcev NOV;

d) katera ZB bo priredila največ obiskov pri družinah padlih borcev, zlasti pa na podeželju pri vseh tistih, ki so od začetka podpirali narodnoosvobodilno gibanje;

e) katera krajevna organizacija bo zbrala največ zgodovinskega materiala iz NOV ter izpred vojne za Muzej narodne osvoboditve v Trbovljah;

f) katera ZB bo bolj pospešila gradnjo spomenikov padlim borcem (v Hrastniku, Zagorju, Radečah in Trbovljah);

g) kateri občinski odbor ZB bo k zaključku tekmovalstva dostavil okrajni ZB Trbovlje najrednejša in v podrobnosti izdelana poročila, ki morajo obsegiati delo ZB v letu 1952 in v tem tekmovalju dosežene uspehe.

Občinski odbori ZB smejo to tekmovalstvo samoiniciativno še razširiti ter poročati o tem na OO ZB. — Z uspehi v tem tekmovalju bodo naše krajevne Zveze borcev najlepše počastile VI. kongres KPJ.

Tekmovalstvo ZB se je začelo že 1. julija t. l. in bo trajalo do začetka kongresa Partije.

Naročaj, čitaj in dopisuj v naš list!

Košaršarji Rudarja v STO

Prve dni julija so gostovali košaršarji Rudarja iz Trbovlje v Kopru, Piranu in Izoli. Dosegli so naslednje rezultate: Aurora: Rudar 38:31 (19:17), Rudar: Piran 41:15 (25:0), Rudar: Isola 17:15 (9:8). Tekma z Aurora v Kopru je bila odigrana v veliki vročini. To srečanje so trboveljski košaršarji prvič odigrali na betonskem igrišču. Tekmo je sodil koperski sodnik, v starih italijanskih prtilih, kar je gospe preveč zbegalo. Rudarji so bili tehnično mnogo boljše, vendar pod košem niso bili učinkoviti. Tudi za tekmo v Piranu je bilo veliko zanimanje. Tekma je bila za spremembo odigrana na asfaltu tik ob morju.

ZASAVSKI VESTNIK JE NAJPRILJUBLJENEJŠI TEDNIK V ZASAVJU

Od kod smo dobili sadje in zelenjavo

Večina našega sadja in zelenjave je v naših krajih samo domačina. Zanimivo je vedeti, kje je pravzaprav domovina teh sadežev.

Ozemlje Sredozemskega morja je pradedovina kolerabe, solate, artičoke, pora, česna, petršilja, graha in lana.

Prednja Azija nam je dala spet različne pšenične vrste, rž, mnogoštevilo sadje, kakor jabolka, hruške, češnje, kutino, lešnike, mandlje, smokve in vinsko trto.

Iz Srednje Azije smo dobili špinačo, pšenico, različne vrste graha in leče.

Indija je pradedovina riža, sladkorne trstke, limone, pomaranče, soje in še nekaj drugih vrst sladkega sadja, ki se pa pri nas še ni dobila domačinsko.

Iz Srednje Amerike smo pa dobili bombaz, buče, poper in različne vrste fižola — krompir, paradiznike in tobak pa iz Južne Amerike.

Odprta mestna partijska konferenca v Zagorju

(Nadaljevanje s 4. strani).

VOLITVE

Po organizacijskem poročilu je konferenca prešla na volitve. To pot je način izvolitve novega razširjenega mestnega komiteta PK predstavljal novost. Nečlani so ugnili videti, kakšna demokracija vlada v partijski organizaciji. Kandidacijska komisija je sicer predvidela kandidate, ki bi prišli po pošto za člane komiteta, toda volitve so se vršile brez prej pripravljenih kandidatnih list, kot je bil to običaj doslej. Kandidate so predlagali sami delegati in za vsakega podali kratko karakteristiko. Le-te so bile v nekaterih primerih nepopolne. Delegati so za vsak predlog posebej glasovali z dviganjem rok. Na isti način so glasovali ob neodobravanju kandidature. Na ta način sta bila izvoljena dva tovariša, ki jih kandidacijska komisija ni predvidela, katerih

kandidaturo in izvolitev, zlasti kandidata iz vrst mladine, so pa delegati s ploskanjem sprejeli.

DEBATA

V diskusiji, ki se je razvila po volitvah, so delegati ob poročilu še dopolnili. Vsebinska debata je v kratkem tale:

Lažno propagando in razne parole bomo zamagali uspešno pobijati samo takrat, če bomo izpopolnjevali naše politično in ideološko znanje. Zato se je treba učiti, treba je več brati zlasti »Ljudsko pravico« in »Naše razvednik«, ki nam prinašata, kar potrebujemo član Partije za izpolnjevanje svojih vsakodnevni nalog. — Glede ljudske univerze je treba pripomniti, da so bila njena predavanja dobro obiskana, vendar ni bilo predavanja, ki bi razlagala nastanek ver in verskih organizacij in kako se te že od nekdaj izkoriščajo neznanje ljudskih množic v svoje posebne, ljudstvu škodljive namene. — Članice partijske organizacije naj bi v prihodnje bolj delovale v sekciji APZ, kjer naj bi strnjeno nastopajo in se uveljavljajo pri organih ljudske oblasti in v drugih ustanovah. — Mladinska organizacija je šibka, ker ji ne pomagajo mladinci, ki so člani KP. Pa tudi od OPO ne dobiva mladinska organizacija zadostne pomoči, ali pa sploh nobene.

SKLEPI

Konferenca je sprejela več sklepov, med katerimi so najvažnejši: izboljšanje ideološke izgradnje članov in politične izobrazbe širokih ljudskih množic, pomoč množičnim organizacijam, zlasti še sindikatom, delavskim svetom in mladinski organizaciji, več budnosti proti vsem sovražnikom naše socialistične domovine in pomoč organom ljudske oblasti. Važen je sklep, da se vsak član Partije naroči na partijsko glasilo »Ljudsko pravico«.

Zaključne besede je spregovoril član politbiroja OK KPJ Trbovlje, ov. Viktor Burkelj. Poudaril je, da se člani Partije vso premalo brigajo za svojo ideološko in politično izobrazbo in za vzgojo socialističnega človeka na splošno. Člani premalo berejo, dokaz za to je majhno število naročnikov na naše časnike. Ob tem bi bilo treba pomisliti na to, naj bi demokracija veljala samo za tiste, ki skupnosti nekaj dajo, neha se pa svedeti pri naših sovražnikih. — Sklepe, ki jih je konferenca sprejela, je treba tudi izvršiti. — Glede sovražnikov naše ljudske oblasti je tov. Burkelj dejal, da se morajo tisti, ki pravijo, da je država eno, ljudstvo pa drugo, S takimi, ki bi to miselnost podpirali, bo delovno ljudstvo samo obračunalo.

S konferenco so poslali resolucijo CK KPJ in KPS Trbovlje.

Po izjavih nepartijcev je bila konferenca prekratka, akoravna je skrajšala pet ur. Živahnosti in razburljenosti ter po snovi je bila med najboljšimi v zadnjih letih. Nečlani so odnesli s konferenca dober vtis o delu partijske organizacije, kar bo utrdilo v njih še večje zaupanje v vodilno vlogo te napredne delavske organizacije.

Kako je kolektiv Trboveljske elektrarne preživel vojna leta od 1941—1945

Ko je nekdanji vsemogočni pruski škorenj leta 1941 pregazil našo slovensko zemljo, je tudi kolektiv trboveljske elektrarne začel gledati s strahom v bodočnost. Okupator je ob svojem prihodu v naše kraje na široka usta obljubljal izboljšanje slabega gnotnega položaja našega delovnega človeka v stari Jugoslaviji. Svoje lažne obljube seveda ni nikdar izpolnil, čeprav so se med nami našli lahkoverni ljudje, ki so mu verjeli. Pač pa je začel množično izseljevati naše številne narodno in razredno zavedne ljudi. Tudi v kolektivu tega podjetja so bili tovariši, ki so bili po naših izdajalcih okupatorju napoti. Naši delovni ljudje so bili nad početjem fašistične pošasti zastrašeni, obupani, demoralizirani.

Morala naših ljudi pa se je začela spet dvigati, ko je okupator v zimi leta 1942-43 doživel svoj usoden poraz pred Stalingradom. Akoravno je bilo med vojno poslušanje zvezniških radio odaj najostreje prepovedano, je bilo vendar tudi v tem kolektivu nekaj ljudi, ki so na skrivnem poslušali vesti

iz Londona, Moskve, New Yorka in Pariza ter obveščali osebje v elektrarni o stvarnem položaju na frontah. Celo med službenim časom so bili v kolektivu trije tovariši, ki so poslušali v obratovodski pisarni zvezniška radio poročila; eden izmed njih je poslušal pri aparatu, druga dva pa sta stala na straži za vsak primer. Ta poročila so bila našim delovnim ljudem v veliko moralno oporo.

Seveda se je fašistični okupator tudi v tej elektrarni trudil, kako naj dvigne ali pa vsaj obdrži svoj vojni potencial na svoji višini; začel je z montažo velikega turbogeneratorja za 24.000 kW. Kolektiv elektrarne centraie pa je po svojih močeh sabotiral delo, kjer je le mogel. Ker okupatorski priganjati niso dosegli pričakovane delovne storilnosti, so odredili, da so morali uslužbenci elektrarne delati vsak drugi dan po 12 ur. Pa tudi tukaj so bili naši ljudje iznajdljivi; da bi sabotirali delo za okupatorja, so si mnogi izmišljali najrazličnejše izgovore in opravčila, da so izostali od dela. Navajali so obratovodstvu elektrarne,

da so klicani na razne takratne nemške urade, ki jih je bilo na pretek. To so delali samo zato, da sabotirajo delo.

Ko pa je vodstvo naše KPJ odredilo splošno mobilizacijo vseh naših zavednih ljudi, se je temu velikemu klicu odzval tudi kolektiv trboveljske centralne; začeli so trumoma odhajati v partizane. Celo takrat, ko je imel gobezdavi, vsemogočni trboveljski »Kreistführer« Eberhardt sestanek z uslužbenci podjetja, kjer jim je prigovarjal in grozil, naj ne odhajajo med »bandite«, sta dva od njih odšla v partizane, še preden je bil ta sestanek končan.

Leta 1945 pa je fašistični okupator neslavno in potepeno pobegnil iz naših krajev. Ob velikanskih žrtvah je zasiljala našim narodom svoboda, z grenkobo v srcu pa smo ugotovili, da se premnogi naši tovariši niso vrnili; pustili so življenje na bojnih poljanah. Kakor drugod, je tudi kolektiv trboveljske elektrarne vzdal svojim žrtvam spominsko ploščo. Ta plošča naj bo nam in našim potomcem v spomin in opomin, koliko mora vsak narod žrtvovati za svojo neodvisnost in svobodo.

Mladinski dan v Radečah in Loki

Vse mladinske organizacije v Sloveniji se pripravljajo na svoje vsakoletne praznike — Mladinske dneve. Njih namen je pokazati dejavnost naše mladine, kaj zmore v raznih področjih, zlasti pa na kulturnoprosvetnem in fizikalnem tlorisu.

Občinski komite LMS Radeče je imel pred kratkim svoj Mladinski dan. Na njem so nastopili mladinci s fizikalnimi točkami in pokazali radečkim športnikom in fizikalnim, da so pripravljeni sodelovati na tem področju mladinske dejavnosti. Mladinci in mladinke iz Zidanega mosta, Vrhovega, iz Papirnice in iz samih Radeč — bilo jih je okroglo petdeset — so se pomerili v raznih fizikalnih disciplinah, t. j. v teku na 100 metrov in 1500 metrov (fantje), v teku na 60 metrov (dekleta), v skokih v višino in daljino, v odbojki in šahu — v nogometu na so se kosili mladinci iz Hrastnika in Radeč. Doseženi uspehi so pokazali, da je radeška mladina na dobri in pravilni poti. Ob zaključku tekem je sekretar OK LMS Radeče podelil sodelujočim pohvalne diplome, na kar se je mladina sprostila s petjem in plesom.

Glede Loke pri Zid. mostu smemo reči, da je bil tukaj spored Mladinskega dne bolj popoln. Sam program so v Loki izvedli v treh etapah, v treh zaporednih nedeljah. Tako sta mladinska aktivna Radeča in Zirovnice nastopila s kulturnim programom — z igracami, deklamacijami in paviškimi točkami — mladinci iz Loke in papirnice v Radečah pa so se pomerili v namiznem tenisu, medtem ko so pionirji izvedli prvenstveno tekmovalno v šahu. Sam zaključek Mladinskega dne je imel bolj slovesen značaj, ter je bil prav tako kot v Radečah usmerjen na

prikaz fizikalne dejavnosti in sicer v odbojki, kosarki, streljanju z zračno puško, kar so bile točke dopolnilnega sporeda, ki ga je zaključila podelitev diplome najboljši osnovni organizaciji in posameznim tekmovalcem; v popoldanskih urah pa se je tukaj razvijalo rajanje v parku, kjer so si mladi in stari dali duška ob zvokih domače mladinske godbe.

Ce je mladina Loke in Radeč s svojo prireditvijo potrdila, da njena vodstva razumejo svoje naloge, ki v svojih organizacijah že ustvarjajo nove oblike dela, s čimer so pokazala zadovoljivo samoiniciativnost, — smo ob teh mladinskih dneh vendar pogrešali obisk in zanimanje starejših ljudi za dejavnost mladine in s tem premajhno udeležbo na teh prireditvah, z izjemo posameznih vodilnih ljudi, ki so si ogledali kulturni in fizikalni spored mladine. Upajmo, da vsake organizacije na radeškem sektorju ne bodo ostale na pol poti; razmišljajo naj o takih in podobnih oblikah dela, s katerimi bomo mladinske organizacije poživili in utrili.

Rešitev križanke št. 11

Voderavno: 1. špika, 4a. kokos, 9. Amor, 11. rosa, 12. pregovor, 13. nos, 15. sel, 16. on, 17. pogin, 18. bo, 19. dim, 20. nor, 22. Rem, 23. ekol, 24. Riko, 25. oba, 28. Idaho, 31. kreda, 32. Abano, 34. la, 36. ar, 37. nagrada, 40. pl, 41. Latho, 42. os.

Navpično: 1. čarodej, 2. imenik, 3. pok, 4. kr., 5. or, 6. kos, 7. osebek, 8. Salamon, 10. pogodba, 13. non, 14. sir, 20. moč, 22. Rim, 25. oda, 26. aha, 27. ara, 28. ideal, 29. obide, 30. Ana, 31. klop, 33. oris, 35. krt, 38. ga, 39. ah.

O B J A V E

OBVESTILO

V svoji zasebni zobni praksi spet redno ordiniram ob ponedeljkih, torkih, sredo in petkih od 15. do 18. ure.

Dentist Teo Kus, Trbovlje

PREKLIC

Preklicujem proti lov. Ivanu Seliču iz Hrastnika izgovorjene besede ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. — Gizela Sketako, Hrastnik št. 77.

OPOZORILO

Razglasjam za neveljaven vsak nakup od Mihe Terlepa prodanih predmetov, ker so ti last Jožeta Terlepa. Ani Terlep, Trbovlje.

Izdaja okrajni odbor OF Trbovlje. Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Stane Suštar. Tisk Tiskarne „Ljudske pravice“ v Ljubljani. Naslov uredništva in uprave: Trbovlje, uprava rudnika Trbovlje-Hrastnik. Telefon št. 54. — Račun pri podružnici Narodne banke v Trbovljah št. 614-90333-3. — List izhaja vsak četrtak — Rokopisov ne vračamo; prispevki za list morajo biti v uredništvu najkasneje vsako nedeljo zjutraj. — Mesečna naročnina 20 din. Četrtletna 60 din. polletna 120 din. ololetna 240 din. — Posamezna številka na 4 straneh stane v kolportuži 5 din. na 6 straneh pa 6 din.

MESTNO PODJETJE

MESO

TRBOVLJE

čestita vsem potrošnikom k Dnevu vstaje ter vas vabi na obisk svojih poslovalnic, posebno pa opozarja na poslovalnico pri Plevčaku, kjer dobite razne mesne izdelke po konkurenčnih cenah

KDOR OGLAŠUJE —
TA NAPREDUJE!

KOMUNALNA PODJETJA

LJUDSKEGA ODBORA

MESTNE OBČINE

ZAGORJE

ČESTITAJO VSEM VOLIVCEM NA PODROČJU MESTNE OBČINE ZAGORJE K DNEVU VSTAJE — 22. JULIJU

Kmetijska zadruga

Trgovina in mlekaria

I Z L A K E

Sprejemamo mleko z vsega zagorskega sektorja. — Izdelujemo sir in surovo maslo

POSLOVALNICE: Izlake - trgovina, Izlake - mlinopolni izdelki, Izlake - mlekaria, mlekaria Loke, Toplice, Zagorje, Počjoška vas - Kotredež

Želiš dobro kapljico in jedato?

Vse to dobiš v zakupnem gostišču „Pri Špancu“ v Trbovljah II

Postrežba tudi na vrtu — izkoristite lepe nedelje in dneve!

Vsem svojim obiskovalcem čestita k Dnevu vstaje. **Tine Dost**

Kolektiv in uprava

Mestnega trgovskega podjetja v Trbovljah

čestitata k DNEVU VSTAJE vsemu prebivalstvu v Zasavju

Kolektiv in uprava se priporočata za obisk svojih poslovalnic

Mi za vas - vi za nas!

KRIVEC JOŽE

krojaštvo v Zagorju

se priporoča za obisk in naročila

CIRIL ZALETEL

strojno mizarstvo, Zagorje-Loka, izvršuje vsa mizarska dela ter se priporoča za naročila.

Novo čevlje dobiš poceni in hitro pri čevljarstvu

MIRKO LEBENIČNIK

v Zagorju.

Izvršujemo vsa popravila.

STANKO NARAD

čevljarstvo

Toplice pri Zagorju

se priporoča za naročila, izdelavo in popravila čevljev.

Ce hočeš biti dobro obrbit in ostrižen, se oglasi v brivskem salonu

PETER MERVA

V ZAGORJU

Ako želiš dobro pohištvo in opravo za svojo hišo, potem se oglasi pri

Strojnem mizarstvu

Franc Drnovšek

ZAGORJE

Najboljši sladoleđ in razno pecivo

vam nudi

SLAŠČIČARNA

Rakib Kadri

Zagorje.

Vsa ključavničarska in inštalaterska dela ter popravila vam izvrši

JOŽE TURK

ključavničarstvo in inštalaterstvo

Zagorje — Toplice

Obleke po meri solidna izdelava in poceni

ALOJZ STANKO

krojaštvo — Zagorje

Vsa kovaška dela izvršuje poceni in hitro

FRANO VOLAJ

kovaštvo — Zagorje

FRANC SPOLENAK

kolar v Zagorju

se priporoča za izdelavo vseh kolarskih in v to stroko spadajočih del.

Obleko po meri dobiš hitro in poceni pri

VINKU VODOPIVCU

krojaštvo v Zagorju.

ZDRUŽENJE

GOSTINSKIH PODJETIJ

OKRAJA TRBOVLJE

oziroma na novo ustanovljajoča se

GOSTINSKA ZBORNICA

čestita v imenu vseh svojih članov

delovnemu ljudstvu v Zasavju k

DNEVU VSTAJE — 22. juliju

Gostinstvo — pozor!

Sporočamo vsem cenjenim odjemalcem iz Zasavja, da smo odprli svoje skladišče za prodajo vina na debele gostinskim obratom v Retju, št. 54, pri „Susniku“, v bližini železniške postaje Trbovlje

Nudimo vam naša najboljša odprta namizna bela, črna in rdeča vina, kvalitetna, sortna, steklenična vina in najboljšo slivovko. Stalno imamo v zalogi vse vrste odličnih „Maraska“ likerjev iz Zadra kot edini zastopniki za Slovenijo. Cene solidne. Dobra postrežba. Poslužite se našega skladišča!

Slovenija vino

LJUBLJANA - PTUJ

Ob narodnem prazniku slovenskega ljudstva
DNEVU VSTAJE — 22. JULIJA

čestila

LJUDSKI ODBOR MESTNE OBČINE ZAGORJE

vsem volivcem k njihovi
trudim se za izgradnjo socializma ter
jih poziva k delu za
uresničanje ciljev, ki
jih je pred nas postavila skupnost!

STROJNO MIZARSTVO ZAGORJE

čestita vsem odjemalcem k prazniku slovenskega
naroda 22. juliju.
Izdelujemo vse vrste pohištva in stavbene
opreme po najnižjih cenah

Mestna klavnica

čestita vsem potrošnikom k Dnevu vstaje
Obiščite naše poslovalnice, kjer dobite vedno
sveže meso in različne mešanice izdelke

Zagorje

TRGOVSKO PODJETJE

„POTROŠNJA“

ZAGORJE

čestita vsemu delovnemu
ljudstvu Zagorja in okolice
k 22. juliju
narodnemu prazniku, ter
vabi vse na obisk svojih
poslovalnic, kjer dobite
vse, kar si poželite, v dobri
kvaliteti in po nizki ceni

Zveza borcev NOV

Zagorje

izreka ob narod. prazniku slovenskega ljudstva
22. juliju, iskrene čestitke vsem svojim članom in
borcem NOV ter vsem delovnim ljudem v Zasavju

Strojno pletilstvo

čestita vsem k narodnemu praz-
niku — 22. juliju ter se priporoča
za nakup in naročila pletilnih
izdelkov, ki vam jih nudimo po
ugodnih cenah

Zagorje

Obiščite nas!

Čestitkam ostalih kolektivov se pridružujeta

HIŠNA UPRAVA

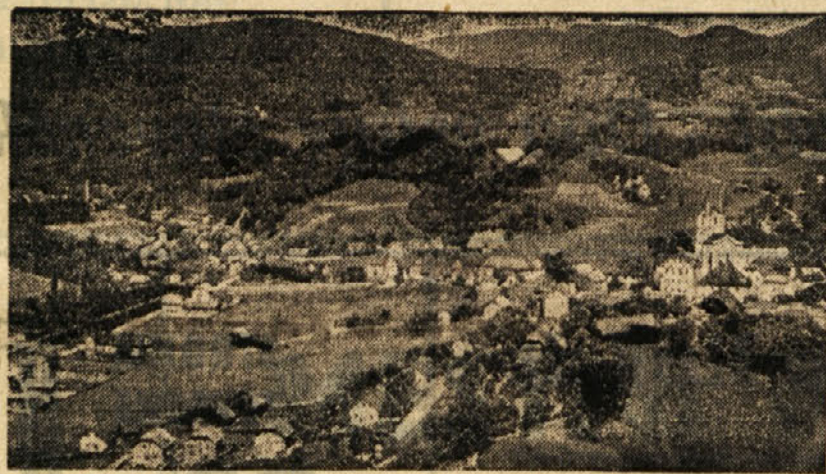
Ljudskega odbora mestne občine Zagorje in Kurivopromet

Potrošnike opozarjamo na nakup kuriva v poletnih mesecih na potroš-
niške karte po znižani ceni!

MESTNI ODBOR OF ZAGORJE

čestila vsem svojim članom
K PRAZNIKU DNEVA VSTAJE
Z vztrajnim delom bomo do-
segli še večje uspehe!

Pogled na Zagorje

MESTNI KOMITE KPS ZAGORJE

izreka svojemu članstvu in
preko njih vsemu prebival-
stvu občine Zagorje čestitke
OB PRAZNIKU DNEVA VSTAJE
ter jim želi še nadaljnjih
uspehov pri gradnji socia-
lizma!

Ob prazniku Dneva vstaje čestita vsem

Okrajna lekarna Zagorje

Nudimo vam vsakovrstna zdravila!

Vsem ženam
čestita ob narodnem prazniku
Dnevu vstaje, 22. juliju

Mestna sekcija A F Z Zagorje

Elektro delavnica MLO Zagorje

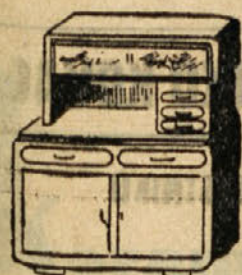
čestita k Dnevu vstaje vsemu
prebivalstvu.

Razni električni material dobite
pri nas, izvršujemo tudi vsa insta-
lacijska dela in popravila

Ključavničarska delavnica MLO

Zagorje

se priporoča za naročila ter čestita
vsem k narodnemu prazniku
22. juliju

STROJNO MIZARSTVO ZAGORJE — TOPLICE,

državni obrtni mojster Maks Skrinjar, čestita k
22. juliju vsem delovnim ljudem!

Oglejte si mizarne izdelke, ki so kvalitetni
proizvodi!

Izvršujemo vsa naročila po želji in nizkih cenah!

Kmetijska zadruga Zagorje ob Savi

čestita vsem svojim članom in
ostalim k Dnevu vstaje

Kupuje in prodaja les. Odkupu-
je in prodaja kmetijske
pridelke. Obiščite trgovino z
mešanim blagom!

Sedaj je čas,
da se oglasiš pri

Mestnem slikarstvu in pleskarstvu

Zagorje

izvršujemo vsa pleskarska
in slikarska dela
Vsem odjemalcem čestitamo k
Dnevu vstaje, 22. juliju

Planinsko društvo Zagorje

čestita vsem planincem in ostalim
k 22. juliju.

Obiščite naše planinske posto-
janke, koč na Sveti Gori in
Čemšeniško planino!

KLEPARSTVO MLO ZAGORJE

izvršuje vsa kleparska dela in
popravila po zmernih cenah. Ce-
njenim naročnikom čestita k
narodnemu prazniku
— Dnevu vstaje —
22. juliju!
Za naročila se pripo-
roča delovni kolektiv

KINO

čestita vsem svojim
obiskovalcem ter se
priporoča za obiske.
Tudi v bodoče bo
uprava skrbela za
predvajanje dobrih
in kvalitetnih filmov

RIGLAV ZAGORJE OB SAVI

Najlepše izdelano obleko
dobiš v

Krojaški delavnici MLO Zagorje

Delovni kolektiv čestita vsem k
prazniku, 22. juliju!

Najhitreje,
najbolje,
najceneje
izvrši popravilo vaše ure

DAVID ČATER

URAR, Zagorje št. 60
Ne pozabite na to!

Za obisk in naročila se priporoča FOTOATELJE „OLGA“ ZAGORJE

Cenjenemu
občinstvu
se priporoča
Modni salon
Filipina Uršič
Zagorje

Ljudski odbor Mestne občine Radeče

čestita vsem svojim volilcem k prazniku slovenskega ljudstva,

DNEVU VSTAJE!

Splošno trgovsko podjetje Radeče

se pridružuje čestitkam drugih delovnih kolektivov in vabi vse potrošnike na obisk svojih poslovalnic, kjer bo vsekakor postrežen po želji in okusu.

1941

Mestna klavnica in prekajevalnica Radeče

vam nudi vedno sveže meso vseh vrst, razne mesne izdelke. Cene nizke, solidna postrežba. Priporoča se kolektiv Mestne klavnice in prekajevalnice, Radeče.

1952

Mestno gostinstvo Radeče

vam nudi v svojih gostiščih dobro pijačo in jedajo. Ko prideš v Radeče, se ne pozabi oglasiti v hotelu Jadran in zadovoljen boš.

Kurivopromet Radeče in Pridobivanje premoga na Savi

vam nudi razne vrste premoga po najnižjih dnevnih cenah. Preskrbite si kurivo že sedaj in ne čakajte do zime. Delovni kolektivi in uprava podjetij se pridružujejo čestitkam ostalih delovnih kolektivov in kličejo:

Naj živi 22. julij - Dan vstaje slovenskega naroda!

Kmetijska zadruga Radeče

čestita vsem svojim članom zadrugnikom in preko njih ostalemu prebivalstvu k prazniku DNEVA VSTAJE

Obiščite našo trgovsko poslovalnico v Radečah in Vrhovem. Vabimo nadalje vse na veliki izseljeniški praznik, ki bo v Radečah. Ne pozabite nanj!

Trgovsko in gostinsko podjetje Dol pri Hrastniku

čestita vsem svojim potrošnikom in ostalemu delovnemu ljudstvu k Dnevu vstaje

Delovni kolektiv
trgovskega podjetja

POTROŠNIK V HRASTNIKU

čestita k prazniku slovenskega ljudstva, DNEVU VSTAJE

Opozarjamo pa vse prebivalstvo Hrastnika in ostale, da si vse potrebno lahko nakupijo v trgovski poslovalnici, v gostilni okrepčila, v pekarni pa poleg ostalih dobrot tudi sveže pecivo. Vedno se bomo potrudili, da vas zadovoljimo!

Vsemu delovnemu ljudstvu v Zasavju čestita k prazniku Dneva vstaje

OBRTNA NABAVNO-PRODAJNA ZADRUGA V TRBOVLJAH II

Obrtniki, pa tudi ostali si oglejte pri nas razni material, ki vam ga nudimo v vseh vrstah po najnižjih cenah

STROJNA
TOVARNA

„MIHA MARINKO“ TRBOVLJE

čestita svojemu delovnemu kolektivu in vsem svojim odjemalcem k prazniku slovenskega ljudstva, DNEVU VSTAJE, 22. juliju

Tudi v bodoče se bomo potrudili, da bomo nudili samo kvalitetne izdelke, ter izvrševali naročila točno in solidno

P TRGOVSKO PODJETJE Preskrba V HRASTNIKU

čestita vsem svojim potrošnikom k Dnevu vstaje slovenskega ljudstva

Obiščite naše poslovalnice, kjer boste hitro in poceni postreženi. Ne pozabite na to!

Državni mojster

MIRKO KOVAC

V HRASTNIKU

čestita vsem k prazniku Dneva vstaje.

Oglejte si kvalitetne mizarske izdelke tega podjetja. Naročila se izvršujejo po želji in po nizkih cenah.

ARBI FRANC, pekar
ZAGORJE

se priporoča za naročila in čestita k Dnevu vstaje

Kmetijska zadruga Dol pri Hrastniku

čestita vsem svojim članom, kmetom zadrugnikom in vsem ostalim k prazniku Dneva vstaje. Obiščite našo poslovalnico na Dolu, kjer boste dobili marsikaj za vas poceni in v dobri kvaliteti

Upravni odbor

RUDNIKA ZAGORJE OB SAVI

ČESTITA

CELOTNEMU KOLEKTIVU K
DNEVU VSIAJE, 22. JULIJU, NA-
ŠEMU NARODNEMU PRAZNIKU

Vsem cenjenim gostom česti-
ta k prazniku Dneva vstaje

**Uprava delavsko-
uslužbenske
restavracije
rudnika Zagorje ob Savi**

Priporočamo se še v bodoče za vaš cenjeni obisk. Nudimo vam stalno sveže
laško pivo, prvovrstna dolenska, štajerska in istrska vina, vse vrste žganih
in brezalkoholnih pijač ter izbiro toplih in mrzlih jedil. Pridite in prepričajte se!

Uprava termalnega kopališča Medija-Izlake pri Zagorju

čestita vsem gostom in ostalim k prazniku Dneva vstaje

Ljubitelji sončenja in kopanja — izkoristite lepe poletne dneve!
Ugodna prilika se vam nudi za oddih in razvedrilo, če obiščete
termalno kopališče Medija-Izlake, ki je bilo obnovljeno in pred
kratkim odprto. Poskrbljeno je tudi za jedajo in pijačo.

Izkoristite svoj dopust v Izlakah!

Vabi vas Uprava

Sindikalna podružnica rudarjev v Zagorju

čestita vsem svojim članom
k prazniku slovenskega
naroda — 22. JULIJU

MESTNI MAGAZIN

V naših manufakturnih in špecerij-
skih poslovalnicah dobite vse, kar
potrebujete, poceni in hitro, zato
kupujte samo v poslovalnicah
MESTNEGA MAGAZINA Zagorje

V ZAGORJU ob Savi

čestita vsem
svojim potroš-
nikom k narod-
nemu prazniku,
Dnevu vstaje,
22. juliju

Kolektiv Keramične tovarne v Izlakah pri
Zagorju se pridružuje čestitkam ostalih ko-
lektivov in opozarja vse, da izdeluje kvali-
tetne keramične ploščice, ki po kvaliteti ne
zaostajajo za inozemskimi. Cene konkurenčne!

Keramična tovarna
Izlake pri Zagorju

INDUSTRIJA GRADBENEGA MATERIALA v Zagorju

čestita vsem k narod-
nemu prazniku Dnevu
vstaje — 22. JULIJU

Nudimo vam apno, opeko
in cementne izdelke

Kje bomo
praznovali
Dan vstaje ?

Uprava gostinskih podjetij v Zagorju

Obiščite nas in
prepričali se boste,
da se v gostiščih
Mestnega gostinstva
Zagorje res najbo-
lje počutite

čestita vsem svojim obiskovalcem k
narodnemu prazniku 22. juliju. — Za
obisk se priporoča v svojih gostiščih,
kjer boste dobro in solidno postreženi

Hotel Kum s prenočišči —
Križišče — Rudar — Apne-
nice — Planina — Kolo-
dvor — Ravenska vas —

Rudniški komite KPS Zagorje

čestita vsem svojim čla-
nom in preko njih vsemu
prebivalstvu k prazniku
Dneva vstaje, 22. juliju

Tekmujemo za
VI. kongres KPJ

**Delovni kolektiv
in uprava**

CEMENTARNE

v Trbovljah

čestitata vsem delovnim kolektivom v Sloveniji in preko njih vsem tistim, ki uporabljajo znani trboveljski cement, k prazniku delovnega ljudstva Slovenije,
D N E V U V S T A J E

Tudi v bodoče bo naša skrb, da bomo vedno in povsod zadovoljili naše odjemalce

K prazniku, Dnevu vstaje slovenskega naroda, čestita vsem delovnim kolektivom

PREDILNICA

LITIJA

Izdelujemo vse vrste preje iz bombaža in stanične volne
Izboljšujemo kvaliteto,
znižujemo cene!

**UPRAVNI ODBOR IN
DELOVNI KOLEKTIV**

ELEKTRARNE

TRBOVLJE

čestitata vsemu delovnemu ljudstvu k zgodovinskemu prazniku delovnega ljudstva Slovenije, Dnevu vstaje

Naša pot je — samo naprej!

Ob revolucionarnem prazniku slovenskega ljudstva, DNEVU VSTAJE, pošiljamo vsemu delovnemu ljudstvu Slovenije revolucionarne pozdrave z zagotovilo, da se bomo še vztrajneje borili za napredek in razvoj naše kemične industrije

Kolektiv in uprava

Kemične tovarne

v Hrastniku

STEKLARNA

HRASTNIK

čestita svojemu kolektivu ter vsem svojim odjemalcem k prazniku — Dnevu vstaje!

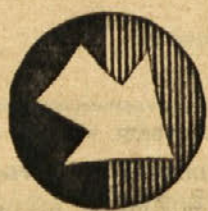
Naši izdelki so solidno izdelani; še vnaprej se bomo borili za čim boljšo kvaliteto za široko potrošnjo in v zadovoljstvo ljudskih množic

**DOBRA IZDELAVA,
PROMPTNA DOBAVA**

Industrija gradbenega materiala

Radeče — Zidani most

čestita k prazniku slovenskega ljudstva, DNEVU VSTAJE, ter se priporoča s svojimi izdelki. Nudimo vam cement, izolit plošče, apnenčevo moko, apno in mleti barit

Pri vseh naročilih se obračajte neposredno na

INDUSTRIJO GRADBENEGA MATERIALA
Radeče — Zidani most

OKRAJNI KOMITE KPS TRBOVLJE

čestita vsem osnovnim partijskim organizacijam mestnim, rudniškim in občinskim komitejem KPS ter po njih vsem borcem in delovnim ljudem okraja Trbovlje in vsega Zasavja

k Dnevu vstaje slovenskega ljudstva!

S TITOM V BORBI - S TITOM V MIRU!

OKRAJNI ODBOR OF TRBOVLJE

čestita vsem članom OF v industriji in na vasi, borcem, invalidom in pionirjem, k prazniku pričetka upora slovenskega ljudstva,

„Dnevu vstaje“

Nadaljujmo našo bitko za dokončno zmago socializma!

OKRAJNA OBRTNA ZBORNICA V TRBOVLJAH

čestita svojim članom in preko njih vsemu delovnemu ljudstvu v Zasavju k prazniku upora slovenskega ljudstva,

„Dnevu vstaje“

SAVINJSKA TOVARNA NOGAVIC

Proizvajamo in nudimo:

Vse vrste bombažnih nogavic: ženske dolge in kratke otroške dolge in kratke bombažne nogavice, moške dokolenke in moške kratke nogavice, od zimskih do najfinejših

Nadvse konkurenčni so novi izdelki svilenih nogavic od debelih do najtanjših kvalitet s črto. Barve po želji kupca

UPRAVA

KINA TRBOVLJE

čestita delovnemu ljudstvu Trbovelj k prazniku Dneva vstaje. Opozarjamo vse kino obiskovalce, da predvajamo v teh mesecih razen dveh filmov same premiere

KOLEKTIV MESTNEGA ČEVLJARSTVA TRBOVLJE

se pridružuje čestitkam ostalih delovnih kolektivov!

Priporoča se za naročila svojih izdelkov, ki vam jih nudi po želji in okusu od najenostavnejših do najbolj luksuznih. Izdeluje tudi rudarske čevlje po meri. — Obiščite nas in prepričajte se o naši kvaliteti, ki je najboljša!

SINDIKALNA PODRUŽNICA

RUDARJEV - TRBOV!

čestita vsem rudarjem v Zasavju in Sloveniji ter preko njih vsemu delovnemu ljudstvu k prazniku upora slovenskega ljudstva

„Dnevu vstaje“

Vse pa poziva, da storimo vse, da bomo z delom dostojno in slovesno pričakali

VI. kongres KPJ

Sindikalni počitniški dom

**NARODNEGA HEROJA
FRANCA SALAMONA**

NA PARTIZANSKEM VRHU (Sv. Planina)

vas vabi na obisk

Od 15. julija penzion, dnevna oskrba, dobra postrežba, prenočišča, lepi sprehodi, prijeten oddih

Pridite ne bo vam žal!

Mestno trgovsko in gostinsko podjetje v Hrastniku

čestita vsemu delovnemu ljudstvu Hrastnika in okolice k Dnevu vstaje!

V vseh naših poslovalnicah, trgovskih, gostinskih, mesnicah in mlekarnah dobite vse, kar potrebujete za prehrano, obleko in obutev. Prav tako pa tudi dobro kapljico, na kar ne pozabite. — Na svidenje!

Vabita vas uprava in ves delovni kolektiv!

KOLODVORSKA RESTAVRACIJA V ZIDANEM MOSTU

nudi svojim cenjenim gostom kvaliteta in izbrana vina. Vsak čas so na razpolago topla in hladna jedila. Kadar ste na potovanju, se okrepčajte v naši restavraciji, kjer boste vljudno postreženi

Naj živi 22. julij - Dan vstaje!

SPLOŠNO STROJNO MIZARSTVO V TRBOVLJAH

se pridružuje čestitkam ostalih kolektivov in vas opozarja na svoje izdelke, ki vam jih nudi po najnižjih cenah. Izdelujemo vse vrste pohištva in stavbne opreme

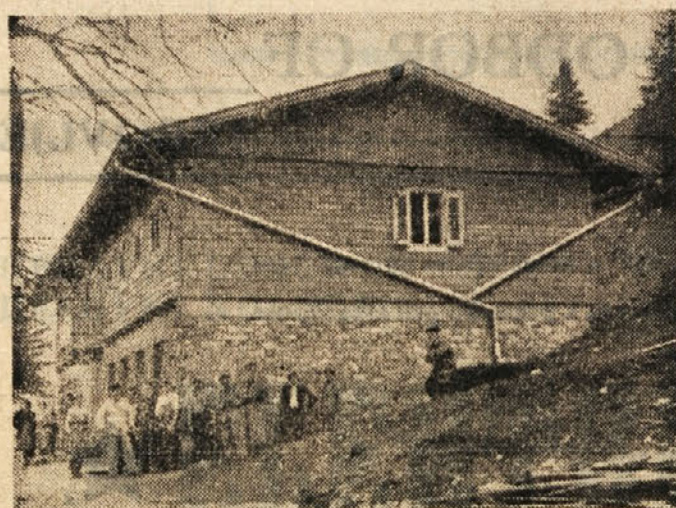
Naše geslo je: Dobra kvaliteta in nizke cene!

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR TRBOVLJE

čestita vsemu delovnemu ljudstvu okraja Trbovlje
k Dnevu vstaje slovenskega ljudstva

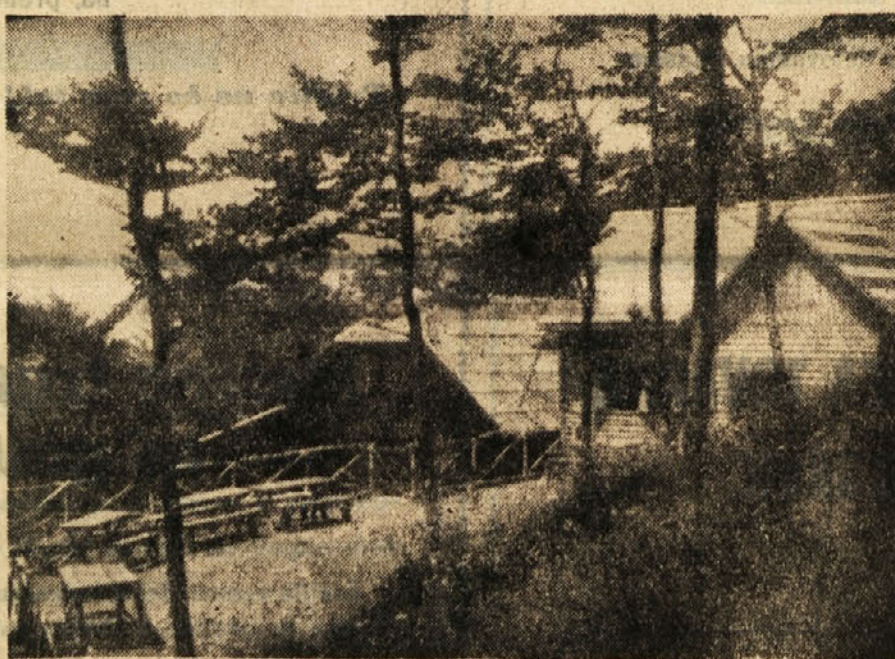
Koča na Sv. Gori

Sindikalni počitniški dom rudarjev na Partizanskem vrhu

Naše planinske postojanke so bile središče vsega gibanja v NOV

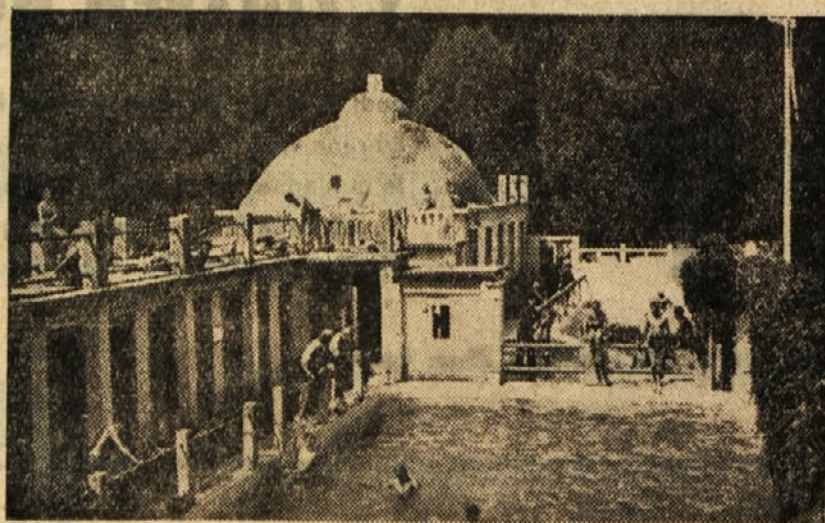
1941

1952

Mrzlica — priljubljena izletniška točka v Zasavju

**Obiščimo v teh dneh naše planinske postojanke in
spomnimo se na slavne junaške dni iz NOV**

Izlake, sindikalno kopališče rudarjev

Kal, najlepša planinska točka v Zasavju

**V miru zasluži naš delovni človek za svoje prizadevanje v izgradnji
naše socialistične domovine prijeten oddih in razvedrilo**